

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 498

Podružnici: Maribor, Barvaraka ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11.842. — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.242.

Ljubljana, 23. februarja.

Nocoj se je zunanji minister dr. Ninčič odpeljal iz Beograda v Rim. Od tam potuje v Pariz, odkoder se vrne preko Ženeve, kjer se udeležijo zasedanja Zveze narodov, sredi marca v Beograd. V Rimu se minister Ninčič sestane z g. Mussolinijem, v Parizu bo konferiral z gosp. Briandom.

Vest o tem velikem potovanju dr. Ninčiča prihaja precej nepričakovano. Zadnje dni je bilo opažati pogoste avdience zunanjega ministra, ki je tudi povratno konferiral z gosp. Pašićem. Razneta se je vest, da gre za kandidaturu predstavnika Jugoslavije na predsedniško mesto pri predstoječem zasedanju Zveze narodov in poročalo se je, da se bo v zvezi s tem pred Ženevo vršil sestanek dr. Ninčiča s francoskim ministrskim predsednikom. O obisku v Rimu ni nihče govoril.

Brez dvoma je vest o kandidaturi g. Ninčiča na ženevsko mesto točna in zadoščenjem bi Jugoslavija pozdravila njegovo izvolitev kot veliko čast, izkazano naši državi in kot velepomembno priznanje, da je naša domovina eden najvažnejših mirovnih faktorjev v Evropi.

Po našem globokem občutku pa z našo kandidaturo za Zvezo narodov pomeni Ninčičevega pota nikakor ni izčrpan. Obisk našega zunanjega ministra v Rimu in Parizu se nam marveč zdi v neposredni zvezi z važnimi dogodki in mednarodnih odnosih, ki se napovedujejo povodom vstopa Nemčije v Zvezo narodov. Mi smo na tem mestu že opozorili povsem novo situacijo, ki nastaja v trenutku nemške dezolacije ter ugotovili, da se pripravila v evropske konstelacije povsem nov položaj. Nemčija postane 8. marca član Zveze narodov in dobi stalen sedež v njeni eksekutivi, t. j. v Svetu Zveze. Lahko kakorkoli premostrimo novega duha, ki vlada po vojni v Nemčiji, lahko verjamejo iskrenosti miroljubnega razpoloženja nove Nemčije ali pa tudi ne; — vse to ni niti važno vzpričo popolne sigurnosti, da bo Nemčija svojo pozicijo v Zvezi narodov in v njeni eksekutivi porabila za povsem konkretna stremiljenja, ki se direktno ali indirektno tičejo občutljivih interesov mnogih evropskih držav, velikih in majhnih. Vsega tega v Berlinu prav nič ne prikrivajo, saj se govori in piše, brzkone celo nalašč, do sledno o restituciji kolonialne posesti, o reviziji mirovnih določb glede priključka Avstrije, o narodnih manjšinah in drugih delikatnih problemih. Skratka, Nemčija je namenjena, da vstop v Zvezo narodov izrabi, kolikor se največ da.

Že doli časa smo pričeli velikopotez-
nih akcij evropske politike, ki imajo namen reducirati opasnosti, ki jih predvidejajo zapadni državniki kot posledico nemškega sodelovanja v Zvezi narodov. Francija se posebno trudi, da bi postala istočasno z Nemčijo tudi Poljska stalen član Sveta. Zdi se, da ta akcija ne bo uspeša, predvsem radi odpora, ki se je pojavil na Angleškem. Za nas posebno važno pa je dejstvo, da se čuti zadnji čas tudi Italija prizadeto v sled ojačenih nemških stremiljenj, ki zadevajo in motijo interese njene politike. To se je posebno določno pokazalo o priliki besednega dvoboja med Mussolinijem in Stresemannom.

Dve stvari so, v katerih je postala Mussolinijeva Italija zelo občutljiva za nemške akcije. To je vprašanje narodnih manjšin, ki ga misli berlinska diplomacija sprožiti pred Zvezo, kakor se na glasa na vsi moč, in pa zadeva priključka Avstrije k Nemčiji. Oboje je strahalo za Italijo. V tem položaju prihajajo sami od sebe načrti, da naj se Italija ožje zveže z Jugoslavijo, ker ima z njo enako velik interes na tem, da se Nemčija ne pojavi na Brennerju in na Karavankah. V Rimu so sicer ves čas naglašali, da ne bodo pripustili združitve Avstrije in Nemčije, ali po incidentu s tirolskimi Nemci je njihova občutljivost silno narasla. Bilo bi tedaj zelo verjetno, da bi skušali skleniti z nami pravi specialen dogovor za slučaj, da bi gibanje za združitve pretlo preli v opasen stadij.

Na tem mestu smo že o priliki Mussolinijevega govora opozorili, da nas ta afera stavlja pred alternativo, s kom naj gremo, ali z Nemčijo ali z Italijo. Zakaj zdi se, da se bo koncem koncev vendarle postavil ta problem pred nas in da bo zahteval točne opredelitve. Pri tem se ne slepimo s sentimentalnimi domnevmi, da gre za princip narodnih manjšin in njihove usode, marveč zavedamo se, da gre za vprašanje moči, za vračanje Velike Nemčije in njene realizacije. Za ta problem gre tako na Brennerju kot na Karavankah, na češki meji kot v poljski Gornji Šleziji, in koridorju ob Visli kot v avstrijskem priključitvenem gibanju; to je glavno in vse drugo je postransko, je dekoracija. Na vprašanje, kdo bi nam bil bolj opasen, ali imperijalistična Nemčija ali imperijalistična Italija, je težko odgovoriti. Italija drži nad pol milijona naših rojakov pod svojo oblastjo, Nemčija hoče obdržati Koroško. To bi bilo neena-

Odhod dr. Ninčiča v Rim in Pariz

Nepričakovana in senzacionalna pot našega zunanjega ministra. — Pred dalekosežnimi arangamenti med Jugoslavijo, Italijo in Francijo. — Oficijski komuniké o pomeni Ninčičevega potovanja.

Beograd, 23. februarja, p. Veliko senzacijo je vzbudil nocoj nenaden odhod našega ministra za zunanje zadeve doktora Ninčiča. Tekom dne se je v ministrstvu zunanjih del še trdilo, da doktor Ninčič gotovo ne odpotuje pred 1. marcem. Ob 20. pa se je nenadoma zunanji minister odpeljal v Rim. Popoldne je konferiral zunanji minister z g. Nik. Pašićem, nakar je odšel v dvor. Pri tej priliki je predložil kralju v podpis ukaz, s katerim se postavlja za zastopnika ministra zunanjih del za časa dr. Ninčičeve odsotnosti minister ver g. Miša Trifunović. Povodom odhoda dr. Ninčiča iz Beograda se pojavljajo v diplomatskih krogih različne verzije.

Ministrstvo zunanjih del je izdalo nocoj o tem sledeči komuniké: Radi izmenj misli o položaju, ki je ustvarjen v Evropi po Locarnu, je odpotoval g. dr. Ninčič, minister zunanjih del nocoj v Rim, kjer se sestane s min. predsednikom Benito Mussolinijem.

Iz našega ministrstva zunanjih del izve vaš dopisnik, da se bo zadržal gospod dr. Ninčič v Rimu dva dni, nakar odpotuje v Pariz, kjer ostane tri dni, nato pa odide v Ženevo in se od tam vrne v Beograd okoli 12. marca. V London g. zunanji minister ne pojde, kakor se je to nekoč poročalo. V spremstvu dr. Ninčiča potujeta tudi še njegovega kabineta g. dr. Vukčević in pa še odredelca za Zvezo narodov g. Antič. V diplomatskih krogih se različno komentira odhod našega zunanjega ministra. Trdi se, da je v zvezi z novo nastalim evropskim položajem, ki ga je ustvarilo držanje Italije v zadnjem času, zlasti z ozirom na njen nastop napram Nemčiji in Avstriji. Posebno se naglašava potreba, da izmenja g. dr. Ninčič misli z gospodom Mussolinijem, ker ima po locarnskem sporazumu naša država z Italijo sklenjen pakt prijateljstva.

Kar se tiče glasov o tem, da bo gospod dr. Ninčič izvoljen za predsednika rednega zasedanja Zveze narodov, ki se bo vršilo avgusta meseca, govorijo v naših diplomatskih krogih, da obstaja velika verjetnost, da bo dr. Ninčič res izvoljen.

Na vprašanje vašega dopisnika v ministrstvu zunanjih del je-li odhod doktora Ninčiča v Rim odlok Male antante, mu je bilo dano pojasnilo, da ni njegov odhod s konferenco Male antante v nikaki zvezi.

Politična situacija

Danes nadaljevanje budžetne debate. — Plenum finančnega odbora. — Radič se zopet opravičuje in izgovarja na novinarje. — Zemljoradniški poslanec Joca Jovanović zahteva zaščito poslanca pred neprestanim žaljenjem St. Radiča.

Beograd, 23. februarja, p. Ves današnji dan je potekel brez vsakega važnejšega političnega dogodka. Ni bilo nobene politične konference niti seje. Večina poslancev se mudi namreč še vedno izven prestolice. Notranji minister Boža Maksimović, ki je ozdravil, je posetil min. predsednika Pašića in imel z njim daljši razgovor. Kakor se doznava, se je St. Radič v Zagrebu oprustil Boži Maksimoviću in zopet izjavil, da so listi prinesli lažnive vesti o njegovih napadih nanj. St. Radič ni prišel danes v Beograd, temveč bo prišel šele jutri.

Jutri dopoldne se nadaljuje budžetna debata v Narodni skupščini. Verjetno je, da bodo že jutri pričeli govoriti tudi poročevalci ter da se v petek prične splošna debata o proračunu. Jutri popoldne se bo sestal tudi plenum finančnega odbora, da odobri med drugim vladne večje kredite iz 7 odst. in pa dolarskega posojila.

«Politika» poroča, da je na včerajnji seji šefov parlamentarnih skupin posl. J. Jovanović med drugim opozoril skupščinskega predsednika Trifkovića kakor tudi vladno na potrebo, da preneha St. Radič neprestano žaliti posamezne poslance. Ako se bo to nadaljevalo ter ne bosta predsednik skupščine in vladna prepričala Radičevih izpadov, bodo poslanci primorani, da si na drug način zagotovijo spoštovanje svojega dostojanstva ter visokega ugleda skupščine. Predsednik Trifković je odgovoril, da bo o tej zahtevi obvestil vladno in da jo bo tudi sam upošteval.

Značilno je, da današnje «Vreme» ponovno piše o Sv. Pribičeviću, da skuša pod svojim vodstvom osnovati prečansko fronto.

Strah pred prečansko fronto

«Vreme» ponovno piše, da skuša Sv. Pribičević osnovati prečansko fronto. — Iz strahu pred njegovo uspešno akcijo napovedujejo radikali, davidovičevci in muslimani živahnejšo agitacijo v prečanskih krajih.

Beograd, 23. februarja, p. Davi se je vrnil iz Sarajeva v Beograd predsednik SDS Sv. Pribičević. Njegova uspešna akcija je izzvala skrb pri drugih strankah in je n. pr. zaradi tega imel sodelovanje odpora, ki se je pojavil na Angleškem. Za nas posebno važno pa je dejstvo, da se čuti zadnji čas tudi Italija prizadeto v sled ojačenih nemških stremiljenj, ki zadevajo in motijo interese njene politike. To se je posebno določno pokazalo o priliki besednega dvoboja med Mussolinijem in Stresemannom.

Dve stvari so, v katerih je postala Mussolinijeva Italija zelo občutljiva za nemške akcije. To je vprašanje narodnih manjšin, ki ga misli berlinska diplomacija sprožiti pred Zvezo, kakor se na glasa na vsi moč, in pa zadeva priključka Avstrije k Nemčiji. Oboje je strahalo za Italijo. V tem položaju prihajajo sami od sebe načrti, da naj se Italija ožje zveže z Jugoslavijo, ker ima z njo enako velik interes na tem, da se Nemčija ne pojavi na Brennerju in na Karavankah. V Rimu so sicer ves čas naglašali, da ne bodo pripustili združitve Avstrije in Nemčije, ali po incidentu s tirolskimi Nemci je njihova občutljivost silno narasla. Bilo bi tedaj zelo verjetno, da bi skušali skleniti z nami pravi specialen dogovor za slučaj, da bi gibanje za združitve pretlo preli v opasen stadij.

Na tem mestu smo že o priliki Mussolinijevega govora opozorili, da nas ta afera stavlja pred alternativo, s kom naj gremo, ali z Nemčijo ali z Italijo. Zakaj zdi se, da se bo koncem koncev vendarle postavil ta problem pred nas in da bo zahteval točne opredelitve. Pri tem se ne slepimo s sentimentalnimi domnevmi, da gre za princip narodnih manjšin in njihove usode, marveč zavedamo se, da gre za vprašanje moči, za vračanje Velike Nemčije in njene realizacije. Za ta problem gre tako na Brennerju kot na Karavankah, na češki meji kot v poljski Gornji Šleziji, in koridorju ob Visli kot v avstrijskem priključitvenem gibanju; to je glavno in vse drugo je postransko, je dekoracija. Na vprašanje, kdo bi nam bil bolj opasen, ali imperijalistična Nemčija ali imperijalistična Italija, je težko odgovoriti. Italija drži nad pol milijona naših rojakov pod svojo oblastjo, Nemčija hoče obdržati Koroško. To bi bilo neena-

Pangalos za sporazum z našo državo

Nepričakovane izjave grškega diktatorja za prijateljski sporazum z nami. — Preiskava proti zarotnikom končana. — Med aretiranci tudi polkovnik Mamuras, Pangalosov prijatelj. — Nove aretacije.

Atene, 23. februarja, k. Ministrski predsednik general Pangalos je imel na banketu v Solunu govor, v katerem je izjavil med drugim: Ko sem zadnjič sklenil, da izpremenim politično državno obliko Grčije, sem računal na pomoč vojske. Prepričan sem bil da je vojska edini zdrav del naroda. Vojska je vedno stala na čelu revolucij katerih cilj je bil vrnil deželo na normalna pota ter narodu zopet dati svobodo. Žal so vse revolucije ostale brez uspeha. Včeraj sem videl vojsko, danes pa brodovlje. To mi je utrdilo prepričanje, da je usoda naroda v dobrih rokah. Končno je Pangalos izjavil, da Grčija ne more živeti brez Makedonije in brez Soluna.

Predsednik Pangalos je dal novinarjem več izjav. Med drugim je govoril tudi o odnošjih Grške nepravni kraljevini SHS in izjavil da je bil vedno velik prijatelj Srbov, s katerimi se je boril na solunski fronti proti skupnemu sovražniku. Še kot šef grškega generalnega štaba je omogočil razne olajšave srbski trgovini preko solunske cone ter je pripravljen, da gre v tel smeri sedaj še dalje. Izrazil je upanje, da bo sporazum skrajševno SHS kmalu dosežen v vseh spornih vprašanjih.

O srbskih manjšinah je izjavil Pangalos, da obstoje v grški Makedoniji, kakor so tudi grške manjšine v Južni Srbiji. Da bi se poravnala nesoglasja tudi v tem vprašanju, je osnoval poseben odbor v zunanjem ministstvu, ki se bo izključno bavil s konvencijami o manjšinah.

Kakor se izve naknadno, je med aretiranimi in deportiranimi zarotniki tudi polkovnik Mamuras, vodja atenske vojaške lige, ki je izvedel lani junija meseca s Pangalosom revolucijo. Tedaj je polkovnik Mamuras šel k tedanjemu predsedniku vlade Mihalakopulosu in ga prisilil, da je ostopil v prid Pangalosov. Aretacija polkovnika Mamurasa je zbudila veliko senzacijo, ker zaničuje vse vladne demantije, da je celotni oficirski zbor vdan diktatorju.

Beograd, 23. februarja, r. Iz Aten poročajo da je preiskava proti aretiranim politikom in oficirjem končana. Nekateri aretirani oficirji so pričeli priznavati svojo udeležbo v zaroti, medtem ko privatne osebe to zaničajo. Vladni listi pišejo, da je vlada zelo zadovoljna z izidom preiskave, ker je cela zarotna popolnoma odkrita. Pet višjih oficirjev, ki so pretele dni nenadoma izgubili iz atenske garnizije in ki so bili pristaši Plastirasa, je bilo včeraj prijetih. Vsi so se razšli po garnizijah v notranjosti, ker so skušali nahujkati vojaštvo k upor.

Solun, 23. februarja r. Po odpotovanju min. predsednika Pangalosov so vojaške oblasti na ukaz guvernerja poostrele varnostne odredbe. Splošno mnenje je, da Pangalos kljub sprejetim obljubam ne more računati na popolno vdanost solunske vojaške posadke, ker je pustil v Atenah aretirati mnogo oficirjev, ki so dobri prijatelji in tovariši solunskih oficirjev.

Italija in vstop Nemčije v Zvezo narodov

Zanimivi italijanski komentariji o priključitvenem gibanju. — Italija zahteva kontrolo od Soluna.

Rim, 23. februarja, s. Časopisje zavzema šele danes stališče glede likvidacije avstrijsko-italijanskega incidenta. «Tribuna» piše: Avstrijsko politiko moramo še dalje opazovati. Državni kancelar je gotovo opazil, kako odgovornost ima, ako neposredno zapusti politiko Zveze narodov in ako se uda vse-nemški politiki.

«Tevere» piše: Italija bi se borila z vsemi sredstvi proti priključitvi in bi nanjo odgovorila s prekoračenjem Brennerja. Priključitev Avstrije k Nemčiji bi pomenila obnovo Srednje Evrope z ogroženjem Trsta. Ako se reče, da Avstrija ni življenja zmožna, je krivda pri vodilnih avstrijskih krogih, ki še ved-

no živijo javendan. Zveza narodov je razpravljala o tem vprašanju z veliko blagohotnostjo. Italija pa mora v Ženevi zastopati radikalno kirurško rešitev tega vprašanja.

Od nasledstvenih držav, čijih obstojnosti na mirovnih pogodbah, sta Poljska in Jugoslavija odgovorili potrdilo na govor Mussolinija, dočim je českoslovaško časopisje nastopilo proti Italiji. Kakšno vrednost, pravi list, ima v teh okoliščinah italijansko - českoslovaška pogodba? Z ozirom na svojo zmago sme Italija zahtevati, da se od Adrie do Črnega morja, od starega Solnograškega, pa do Soluna ne sme dogoditi nič brez odobritve Italije.

Razvoj preiskave v Budimpešti

Vladna večina pričakuje, da ji priinese opozicija «oljko miru». — Skrivnostna banka. — Najden ključ Windischgrätzove blagajne

Budimpešta, 23. februarja, s. Odposlanstvo opozicije, obstoječe iz socijalno-demokratskih poslancev Stefana Farkasa in Properia ter neopredeljenih poslancev obmejnega grofa Jurja Palavicinija, Stefana Rakovskega in Letavija, se je danes oglasilo pri predsedniku Narodne skupščine ter mu izrazilo željo, naj uporabi pravico, ki mu gre po poslovniku ter naj predlaga, da se skrajša izključitev poslanca Peyerja, da se bo mogel udeležiti debate o ponarejevalski aferi. Predsednik Szitovsky je odgovoril, da bo ustregel želji, ako mu opozicija prinaša oljko miru. Zastopniki opozicije so mu odgovorili, da mu ne pri-nasajo oljke miru, ker bi bilo to prevelika cena za ugotovitev njihove želje. Predsednik je nato izjavil, da še ne ve, kako bo odločil v tej zadevi.

Francija in locarnske pogodbe

Pariz, 23. februarja, s. Zunanji odbor zbornice je z vsemi proti 4 glasovom sprejel poročilo posl. Paula Boncourja o zakonskem načrtu glede ratifikacije locarnskih pogodb. V debati je poudarjal ministrski predsednik Briand, da se razven o objavljenem besedilu ni vršila nobena druga diskusija. Naglašal je, da to besedilo ne tangira pravic, ki jih je versailleska mirovna pogodba dala Franciji. Kar se tiče vstopa Poljske v Zvezo narodov, je ministrski predsednik označil vse tozadevne probleme, ki so se pojavili, kot nepremišljene. Zveza narodov je edini in najboljši sodnik v tej zadevi. Treba je, da bodo o njej svobodno in objektivno razpravljali v to poklicani narodi.

Rumunski spomenik našim dobrovoljcem

Beograd, 23. februarja, p. Rumunska vlada je obvestila našo vladno, da želi postaviti večji spomenik v spomin našim dobrovoljcem, ki so padli v Dobruži. Naša vlada je to gesto rumunske vlade hvaležno sprejela. Te dni odpotuje v to svrhu pomočnik direktorja tiskovnega oddelka ministrstva zunanjih del g. dr. Erhartić, da določi z rumunsko vlado in našim poslanikom Colak Antičem vse podrobnosti glede postavitve spomenika in svečanosti, ki se bodo vršile ob tej priliki.

Smrt senatorja Hortisa

Trst, 23. februarja, o. Davi je umrl senator Attilio Hortis. Pokojnik je bil za časa Avstrije duša italijanskega kredentističnega gibanja v Trstu. Zastopal je tržaške liberalce v bivšem dunajskem parlamentu skozi 10 let ter se je z vsemi silami boril za ustanovitev univerze v Trstu. Tik pred izbruhom vojne med Italijo in Avstrijo je zbežal v Rim, kjer je nadaljeval svoje delovanje za okupacijo Trsta in Reke. Začetkom l. 1919. ga je italijanski kralj imenoval za senatorja. Še istega leta meseca decembra je bil izvoljen za podpredsednika italijanskega senata. V znak žalosti so Tržčani izobesili črne zastave. Pogreb senatorja Hortisa se bo vršil na občinski stroške v četrtak.

Vojna med Afganistanom in Rusijo

Kabul, 23. februarja, p. Afganistanski ministrski svet je sklenil, da napove vojno Rusiji. Odrejena je delna mobilizacija. Rusija koncentrira svoje čete.

Novi boji v Maroku

London, 23. februarja, s. Reuterjev urad poroča iz Tangerja: Uradno se sporoča, da so Rifovci postavili proti Tetuanu nove topeve. V soboto popoldne in zvečer so ob-streljevali notranje mesto. Pri tem je bilo več oseb usmrčenih, odnosno ranjenih.

Proslava 100letnice Svetozarja Miletića

Novi Sad, 23. februarja, p. Danes je bila tu svečano proslavljena 100-letnica rojstva narodnega borca Svetozarja Miletića. Proslava je imela nad vse impozanten značaj in se je izvršila ob ogromni udeležbi občinstva v dvoimni mestne občine. Ob 10. dopoldne je bila otvorena svečana seja odbornikov novosadske občine. Prvi je govoril župan Milovan Milovanović, za njim Miša Klčin in nato v imenu vlade minister ver Miša Trifunović. V imenu skupščine je povzel besedo dr. Nikola Subotić, v imenu HSS pa državni podtajnik Josip Pasarić. Končno je bil sprejet predlog dr. Milovanovića, da se pošlje brozjavni pozdrav kralju in Nikoli Pašiću. Po zaključku seje se je podal ves zbor v cerkev, kjer je bila prirejena slavnost v spomin Sv. Miletića.

ko za tehniko, ako bi ne šlo tudi za drugo. Nemčija kot ekspanzivna sila ne bo pozabila stremiljenja proti jugovzhodu, marveč bo skušala oživetiti ta program vsaj v skrčeni obliki težnje proti Jadranu. To in pa gotovost, da bi Avstrijo kot del Nemčije potegnila na svojo stran tudi Madžarsko, nam šele kaže situacijo v pravi luči. Po tej osvetlitvi se zdi jugoslovensko - italijanska zveza, okrepljena z zvezo s Francijo, naravno logično nuja.

Toda ne pozabimo, da bi bila taka grupacija res solidno zasidrana šele, če bi jo mi sprejeli iskreno. Iskrena pa bi mogla biti naša zveza z Italijo šele, ako bi se položaj naše narodne manjšine

Naša trgovinska pogodba z Anglijo

Beograd, 23. februarja, r. Angleški poslanik na našem dvoru Cunard je dobil od svoje vlade navodila za pogajanja v svrhu zaključitve nove trgovinske pogodbe z našo državo. O tem je bilo obveščeno tudi naše zunanje ministrstvo in je pričakovati, da se bodo naši in angleški zastopniki sestali že jutri popoldne.

Ustanovitev družbe za gospodarsko povzdigo Ohridskega jezera

Beograd, 23. februarja, p. Minister za trgovino in industrijo je podpisal ustanovitveni delniški družbe za osnovno glavnico dva milijona dinarjev, ki se bo bavila z ribolovom na Ohridskem jezeru, z gradnjo vil in hotelov ter sploh z olepšavanjem okolice Ohridskega jezera.

pod Italijo temeljito izboljšal. O tem bi bilo škoda izgubljati besede, to je za nas aksiom. Toda ali so si tega svesti v Rimu? Dvomimo. In s tem dvomom je postavljen vprašaj tudi pred možnost in stabilnost jugoslovensko - italijanske zveze.

Tega dejstva se mora zavedati tudi gosp. Ninčič. Vse, kar bi bilo v Rimu govorjeno in dogovarjeno, bo zidano na pesek, ako se Italija ne odloči, da prvi svojim državljanom, ki so naše krvi, dihati svobodno. Preko in mimo tega problema ne vodi nobena pot k stalnemu sotrudištvu obeh sosednjih držav...

Prepir za sedeže v Svetu Zveze narodov

Nemčija zahteva izpraznitev leve obale Rena kot kompenzacijo za poljski sedež? — Mussolini podpira Poljsko, Amerika pa Nemčijo.

n Pariz, 23. februarja.

Boj za stalne sedeže v Svetu Zveze narodov stoji še vedno v ospredju mednarodne politike. Danes je vsakomur jasno, da razumeva Nemčija pod »politično locarnskega duha« neprestano popušanje zaveznikov v njen prid. Končni cilj Nemčije je popolna revizija mirovnih pogodb. Vsa njena politika se mora presojati iz tega vidika. Tako tudi najnovejša nemška indigacija nad morebitnim razširjenjem stalnega članstva v Svetu Zveze narodov na Poljsko in mor da še Španijo in Brazilijo ni nič drugega kot politična poteza, ki naj izsilijo nadaljnje koncesije zaveznikov. Danes nemški merodajni krogi že dovolj razumljivo namigujejo, da bi bila Nemčija pripravljena pristati na sprejem Poljske med stalne člane Zvezinega Sveta, — če bi zavezniki izpraznili nemško ozemlje, ležeče na levi obali Rena. To misel je sporočil sam Stresemann v svojem govoru v Kölnu.

Francoski merodajni krogi z vso odločnostjo odklanjajo tako izsiljevanje. »Temps« piše: »Zdaj smo vsaj popolnoma nedvomljivo poučeni o berlinskih namelih. Bili bi odsej neopravičljivi, če bi dopustili, da se razvija spletkar, katere sredstva in cilji so nam tako jasno znani... Nemčija se je decela razglašila v svoji hinavščini pri vprašanju njene razorožitve in se je vse do zadnjega upirala enakim obveznostim za svoje vzhodne meje, kot jih je glasom renškega pakta sprejela za zapadne meje.« Danes gre Nemčiji, tako se izjavlja v francoskih političnih krogih, za likvidacijo versajske mirovne pogodbe. Jutri pride pa na vrsto Dawesov finančni načrt. Nemčija je poslej izpolnjevala svoje obveznosti v smislu Dawesovega načrta, ker so bile prve tri anuitete primeroma majhne in ker je zanje prejela kot nadomestilo široke kredite. Toda v osemnajstih mesecih se bodo obroki podvojili. I. 1928. pa celo potrojili in tedaj se bo pričel odpor v Berlinu.

Nemški odpor bo tem trdovratnejši, ker pričakuje pomoč s strani Amerike. »Journal« namreč prinaša interesantno razkritje, da se pripravlja pravcarica nemško-ameriška gospodarska zveza. Vlada Zedinj. držav, ki hoče sinitirati celokupno industrijo in trgovino Nemčije, namerava baje ustanoviti velik ameriški konzorcij, ki bi prevzel nadzorstvo nad nemško produkcijo ter napravil iz Nemčije nekako podružnico Zedinjenih držav. Konzorcij bi prevzel nemške paptive, všteti reparacije. Amerika bi nato prisilila zaveznike k znatni redukciji Dawesovega načrta. Baje so pogajanja za ameriško-nemško gospodarsko zvezo že znatno napredovala.

Na drugi strani pa prihaja vest, da se misli Italija zavzeti za Poljsko. »Petit Parisien« namreč javlja iz Rima, da je dal Mussolini poljskemu diplomatskemu zastopniku zagotovilo, da more Poljska pri svoji zahtevi po stalnem sedežu v Svetu Zveze narodov računati na podporo od strani Italije.

London, 23. februarja. s. Odbor spodnje zbornice za zadeve Zveze narodov je sprejel resolucijo proti povečanju števila stalnih sedežev v Svetu Zveze narodov. Tej resoluciji se pripisuje velika važnost, ker so bili na seji navzoči zastopniki vseh strank.

Pred novo borbo v Budimpešti

Socijalni demokrati zatrjujejo, da organizirana vlada pohod mas na Budimpešto. — Jutri se prične parlamentarna debata. — Zaslisevanje Schultzeja. — Profesor Maszaro vodi falzifikatorjev.

d Budimpešta, 23. februarja.

Veliko pozornost je vzbudila resolucija deželne odbora socijalnodemokratske stranke, ki je imel snodi dolgo in burno sejo. V resoluciji se ponovno ugotavlja, da vlada ni imela toliko moralnega ponosa, da bi demisionirala, ko je danes vendar vsemu svetu znano, da je bil ministrski predsednik grof Bethlen popolnoma informiran o začetku in poteku ponarejanja. Grof Bethlen je hotel celo afero prikriti ter se je vdal šele francoski intervenciji, s čemer ni napravil nobene usluge Madžarski pač pa veliko moralno škodo.

Klub vsem dokazom na se zdi, da vladar še vedno ni pripravljena izvajati posledice, kar dokazujejo njeni teroristični poskusi na račun opozicije. Izključitev poslanca Peyerja, atentat na poslanca Vaszonija in agitacija za pohod nerazodnih mas na Budimpešto so najbolj značilne točke vladnega »delovanja«. Socijalnodemokratska stranka ne bo mirovala, dokler ne izgine vlada, ki ima na vesti umore, požige in ponarejanje bankovcev raznih držav. Zato hoče skupno z drugimi demokratičnimi elementi strnoglaviti sedanjo vlado, ki radi svojih zločinov nima nobene pravice zastopati Madžarsko pred svetom.

Sicer je politični položaj trenutno neizpremenjen. Vsi pričakujejo z veliko napetostjo pričetek debate o falzifikatorski aferi, ki se prične v četrtek 25. t. m. Opozicija je pripravljena na neizprosno boj, to tem bolj, ko pravi poročilo večine, da vlada ni zakrivila ničesar, kar bi zahtevalo njeno politično odgovornost.

Veliko zanimanje vlada tudi za zaslisevanje Schultzeja v Berlinu. Schultze

namreč trdovratno vztraja pri svoji trditvi, da ni bil od 18. novembra lani v nobenih zvezah s falzifikatorji. Francoski kriminalni uradniki ostanejo v Berlinu, dokler ne bo končal preiskovalni sodnik z zaslisevanjem Schultzeja. Francozi so postavili nastopna politično zelo zanimiva vprašanja: Ali so ga uradniki budimpeštanskega kartografskega zavoda poklicali na Madžarsko? S katerimi osebnostmi se je sestel na Madžarskem in s kom je občeval? Ali je Schultze govoril z grofom Telekim in s poslancom Gömbösom? Ali je bil informiran o smotrih, ki so jih zasledovali ponarejevalci frankov? Ali je grof Teleki obiskal letos v januarju Schultzeja v Berlinu? Ali je Schultzeju kaj znanega o izvoru papirja in strojev za ponarejanje? Nadalje so izrazili francoski uradniki željo, naj bi se Schultze prepeljal v Budimpešto, kjer naj bi ga konfrontirali s princem Windischgrätzom v prisotnosti zastopnika francoskih oblasti, kar je predvsem odvisno od stališča, ki ga bodo zavzele v tem vprašanju nemške oblasti.

Kakor poroča »Az Este«, je izjavil francoski kriminalni komisar Royen, da se najvažnejši del Schultzejevih izpovedanj tiče profesorja Meszarosa, ki ga mu je predstavil na Dunaju princ Windischgrätz. Ta izjava izpolnjuje druge ugotovitve, ki dokazujejo, da je bil Meszaros pravzaprav vodja in idejni organizator ponarejanja. Komisar Royer je izjavil uredniku »Az Este«, da bosta morala najbrže dva policijska uradnika odpotovati v Carigrad in Angoro, kajti po zanesljivih informacijah se mudi sedaj Meszaros v Turčiji. Naloga madžarske vlade je, da zahteva diplomatskim putem izročitev Meszarosa. Tozadevno intervencijo ima izvesti francoski poslanik Clinchant. Profesor Meszaros je bil po vojni večkrat aretiran, toda vselej izpuščen, ker mu niso mogli nikdar dokazati, da je aktivno sodeloval pri zločinih, katerih je bil obtožen. Končno je dobil državno podporo za naučno potovanje v Turčijo, kjer si je pridobil naklonjenost Enver paše. Angorska vlada ga je imenovala za ravnatelja novega turškega narodnega muzeja. Meszaros je večkrat prihajal v Budimpešto, kjer so ga videli zadnjič pred dvema mesecema.

Rumunska vlada se pripravlja na demisijo

Pred razpustom parlamenta in senata.

Bukarešta, 23. februarja. d. V vladnih krogih prevladuje mnenje, da je izid občinskih volitev ustvaril položaj, ki onemogoča nadaljnjo zakonodajno delo. Zbornica, ki bi se imela sestati danes, je odročena do 1. marca. Po debati o volilni reformi, ki bo končana predvidoma do 5. marca, bo zbornica po končani zakonodajni dobi zaključila svoje zasedanje ter bo s kraljevim ukazom razpuščena. Istočasno bodo razpisane nove volitve. Isto velja tudi za senat.

Ministrski predsednik Bratianu je poslal kralju pismo, v katerem podaja svojo ostavko, katere priobčitev prepušča kralju. Ker je ministrski predsednik še vedno bolan, se je vršila seja ministrskega sveta brez njega. Na tej seji je bilo sklenjeno, da mora vlada demisionirati z ozirom na neugoden političen položaj, ki je nastal po volitvah. Po službenem poročilu je dosedaj znano 6683 izidov volitev v 8704 občinah, kolikor jih je v vsej državi. V 5601 občini so bile proglašene kot izvoljene liberalne liste ali pa one, ki jih je podpirala liberalna stranka. Opozicija je zmagala v 683 občinah, v 66 občinah pa so zmagale liste narodnih manjšin. Ponovne volitve se vrše še v 335 občinah. Izid volitev v mestih je naslednji: v 63 mestih so zmagali liberalci, v 50 mestih pa lista združene opozicije, medtem ko so v 3 mestih dobile večino narodne manjšine. V 30 mestih se imajo izvršiti ponovne volitve 27. t. m.

Poljsko pismo

c Varšava, 20. februarja.

Te dni se je ustanovilo v Varšavi novo slovansko društvo pod imenom »Društvo mladih Slovanov v Varšavi«, katerega člani so Poljaki, Rusi, Jugoslaveni, Čehoslovaki, Lužički Srbi, Ukrajinci, Belorusi in Bolgari. Društvo bo delovalo za medsebojno kulturno zблиžanje slovenskih narodov ter bo posvečalo posebno pozornost slovanskim akademikom, ki študirajo na poljskih visvilih. Tukajšnja sekcija društva šteje že 150 članov. Društvo je pozvalo vse slovanske univerze izven Poljske, naj stopijo z njim v stike. Naslov društva je Zielna 46. 5.

Kakor poročajo listi, je »Zveza Ivoških odvetnikov« postavila zahtevo, naj bi se v prihodnjih letih preprečilo novim možem polagati odvetniške izpite. Svoj predlog utemeljuje Zveza s prevelikim številom odvetnikov tako, da še sedanji odvetniki nimajo — zadosti zaslužka. Listi pišejo, da je v mestih pač mogoče preveč odvetnikov, da pa je več okrajev, ki trpijo na pomanjkanju advokata. To pa zato, ker poljska inteligenca najraje živi po mestih, kjer se nakopiči preveč inteligentov, ki si delajo medsebojno konkurenco.

Po časopisnih vesteh je znašalo število poljskih izselencev v Zedinjene države lani samo okrog 10.000, kar je posledica ameriškega zakona o omejitvi priseljevanja. Izseleniška struja je usmerjena sedaj v glavnem v Kanado, k čemur je mnogo pripomogel dogovor s kanadsko vlado. Za tekoče leto je predvideno število izselencev v Kanado 6000 do 10.000. Ako se prišteje temu številu še izselence v Zedinjene države, znaša letošnje število okrog 16.000 do 20.000 izselencev.

Gospodarske zanimivosti iz naših krajev

Srbija je imela po ustanku l. 1804. in po kasnejših trajnih krvavih bojih za ohranitev in utrditev svobode v svojem notranjem življenju težke naloge dovršiti. Inteligence je bilo zelo malo. Prvi vodniki so izšli iz trgovskih vrst. Ogromna večina naroda so bili seljaki. Tudi Karadjordje in Miloš sta bila po poklicu trgovca. Bežen pogled za 120 let nazaj ti pokaže, kako velikansko delo je mlada država morala zmagati v tem kratkem razdobju, da je dohitela ostali srečnejši svet, ki ni imel pretrpeti strašnih muk 500letnega turškega jarma. Še v pričetku 60 let preteklega stoletja so Turki s svojo vojaško posadko v Beogradu, Danes se vidi, kje so na kol natakali kristjane. Gospodarske in socialne prilike so bile izredno težavne. Napredek v kulturi, upravi, v tvorbi meščanskega sloja je moral stremeti pot. Šele 1883. je dobila Srbija svojo Narodno banko kot emisijski zavod. Kar je Srbom v njih sužnostni prišlo v dobro, je okolnost, da so se Turki držali mest in se niso nastanjivali po selih in vaseh. Mlada država je morala gledati, da dobi srednji stan, predvsem trgovce, ker brez trgovca obilni produkti doma ostajajo brez vrednosti. Obrt kot poklic se je počasneje razvijala. V patriarhalnih razmerah, v močni zadruzi so najpotrebnejše predmete izdelovali ljudje sami. Kupovali so le malo. Odelo, obutev, pokrivalo je narodno, in navadno domače delo. Trgovina gre pred obrtnostjo in prevzema posredništvo prvotno za blago, ki je produkt domače pridnosti. Prvotna trgovina gre od hiše do hiše. Barantanje — roba za robo. Ali razvoj gre tu s pospešeno naglico.

Država je imela živ interes, da se v seljaškem narodu hitreje razvija trgovstvo, ki je naprednejši in budnejši element. Imela je pa država tudi interes, da se razvijajo mesta (varoši) in mesteca (varošice). Trgov ne pozna. Nekaj v interesu razvoja mest, nekaj zato, da se ni razvijalo po selih spricho pomanjkanja konkurence oduševstvo (zelejnštvo) zvano, ker se je posojalo na zeleno žito). V orijentu so oduševstvo od nekaj posebno godna tla po znanem geslu samo 1 %. za dukat samo še enega, v resnici torej 100 %. Zaradi pospeševanja razvoja mest in zaradi množitve trgovskega stanu je vlada tudi zakonitim putem ugodovala napredek mest v dvojnem pravcu. Tako je leta 1870. izšel zakon, pozneje izpopolnjen, ki dopušča otvarjanje trgovin samo v mestih (varoših) in mestecih (varošicah). Izven Beograda, ki je kot prestolnica od nekaj Srijancu posebno v časti, zavejo varoši kraje, kjer je sedaj okrogneža načelnika; varošice pa kraje, kjer je sedež srezkega poglavarja. Samo v takih krajih so bile dopustne trgovine. To je važen privilegij (povlastica) za mesta, ker umetno povzdiguje privlačno silo takih središč na seljaško okolico. Hkratu je pa to prevažno obrambno sredstvo za trgovce po mestih, ker onemogoča nastajanje nadležne cenje konkurence izven mest. Ugodnost še danes velja, vendar se v novo pripadlih delih po preudarnih možeh v upravi skuša iti preko tega obsoletnega zakona, ki spominja na slovite cehovske reče z znanimi abotnimi omejitvami. Zakon se torej, ker se je objektivno vzelo preživel, izgrava via facti večkrat s tihim soglasjem centralne uprave. Pomagajo si pa sedaj tudi tako, da proglašajo večja sela in vasi, podobne našim troma, za varošice, akoprem nima tam sedeža srezki načelnik. Srečni posestniki te ugodnosti velike praktične vrednosti naravno da stiskajo zobe in branijo trdovratno svoje postojanke. Kadar govorimo pri nas — čisto brez globokejšega premisleka — o izenačenju zakonov za obrtno upravo, le prado ne vemo, kako vse druge so razmere in prilike v prostornem južnem delu naše gospodarske in kulturno mnogolike države. Te lokalne posebnosti, mnogim le predrage kakor naše nam, bodo trda ovira, ko bo treba res izvesti enakost. Spomnimo se samo na velikanski preobrat povodom izpremembe določil o gostilnah, krčmah in kavarnah. Malo naivno je seveda misliti, da bomo tedaj, ko se bo delal za resnico enotni obrtni red, baš mi prodili s svojimi zahtevami, ki smo si jih postavili, o potrebi prepričani, na shodih in zborih, iskati bo treba srednje poti, kompromisne rezultate. Mislimo pa, da je za naš rokodelski stan, ki hoče zase obrambe, dokaj boljše, da ne pride še tako kmalu do izenačenja obrtnih zakonov. Sicer se bojimo, da bo le premmogi bridko presenečen v svojih nadejih. Mi moramo še mnogo pozabiti, predno bomo godni za tako veliko reformo, brez občutka, da smo šli nazaj. Ni še dosti jaka zavest, da smo v dočela drugih prilikah. Mogoče je pa, po slučaju morda, da dobimo tudi prav moderen zakon ali celo za svoje prilike premoderen zakon a la zakon o zavarovanju delavcev. Posledica bo, da se bomo pri nas držali novih predpisov, drugod v državi pa bo ostalo pri starem. Narobe kakor v zgodbi egipčovega Jožefa bodo potem kakor pri zavarovanju debele krave požirale suhe in mršave, tako vsaj ne bomo zastopali na glasu, da smo Slovenci bogati glasom statistike.

Zanimiva posebnost v obrtnem življenju je privilegij beogradske občine. Ona ima že izza turških časov edina pravico, da v mestu za plačilo prazni kavo. Ta privilegij daje v izvrševanje drugim, proti plačilu seveda. Zakonni-

ki postanejo privilegiranci. Bog daj, da v korist boljše kave. Proti temu privilegiju se pa seveda moreš braniti, zakaj vsak kava je narejen po mnenju zlobnega šaljivca zato, da se izigrava ali »obilazi«.

V tej zvezi je zanimivo omeniti, da je v celji Srbiji uprava obrta in trgovine vse drugačna nego pri nas. Kdor hoče obrtni list (obrtnico) za trgovino, mora do trgovske zbornice v Beogradu ali Skoplju, Kdor za obrt (zanatska radnja), do obrtne (zanatske) zbornice v Beogradu. Zbornica pretehta novega zglasilca trgovine ali obrta ter mu omogoči proti plačilu dokaj znatne takse trgovsko ali obrtno samostojnost. Vsak trgovski obrt se vpiše (registrira) pri trgovskem sodišču in potem vpis objavi v »Službenih Novinah«. Obrtnih oblastev in v našem v hrvatskem smislu ne pozna. Glavni vir zbornice so takse iz tega poslovanja in ne doklade. Število trgovskih obrtov jako narašča. Evo pri nas malo znane statistike iz poslednje dobe: V dobi 1919. do 1925. je »Beogradska trgovaška komora« izdala naslednje število odobritev za nove trgovinske obrate v svojem področju: L. 1919. — 2628. I. 1920. — 2866. I. 1921. 2270. I. 1922. — 3190. I. 1923. — 2710. I. 1924. — 3469. I. 1925. pa 4259. V celoti je število odobrenih novih prijav v tem razdobju znašalo 21.392.

Dr. Fran Windischer

Politične beležke

+ Kam smo prišli? Pod tem naslovom priobčuje večerajšnji »Slovenec« notico, v kateri toži čez razmere v bolnicah. Konča takole: »Pod centralizmom smo prišli tako daleč, da kljub ogromnim davčnim bremenom za resne bolnične niti v najtežjih slučajih ni poskrbljeno. Zdi se, da se bomo morali znova zateči k zasebni dobrodelnosti, da nam otvori po velikih mestih zasilne bolnice, breme zanje pa naj prevzame itak izmogožno prebivalstvo. Vrnite vendar deželam avtonomijo in njih dobrodelne ustanove — pa boste videli, kako hitro se v te zavode vrne prejšnji red in duh.« Tako »Slovenec«, ki ob tej priliki pozablja, da so bili mogočniki SLS tisti, ki so po lastni inicijativi in prostovoljno uknili deželno avtonomijo ter podžvalili in centralizirali deželne dobrodelne zavode. SLS in njeni poslanci so pa na drugi strani tudi tisti, ki se že leta bore proti oblastnim avtonomijam, katerih prvenstvena naloga in dolžnost bi bila skrbeti za socialno-dobrodelne ustanove in bolnice v poedinih pokrajinah. Prav je, da sedaj tudi že »Slovenec« prihaja do pravega spoznanja, da vprašuje kako daleč smo prišli (po krivdi njegove stranke!) ter da zahteva deželno avtonomijo, ki je še manjša kakor pa oblastna avtonomija, predvidena v vidovdanski ustavi. Priznati moramo, da je to od »Slovenca« že mnogo, ker ne moremo pričakovati, da bi smel voditelj SLS za njihove grehe direktno in tako žigosati, kakor bi zaslužili.

+ Spor med klerikalci. »Jutarnji list« poroča iz Ljubljane, da se je v nedeljo vršil v Horjulu klerikalni shod, na katerem je došlo do sporazuma med klerikalci, t. j. med pristaši bivšega klerikalnega poslanca Stanovnika, ki ga pri zadnjih volitvah SLS ni hotela več kandidirati, ter med pristaši župnika v Horjulu. Proti Stanovniku so uvedli na inicijativo iz Ljubljane, kakor poroča J. L., pristaši SLS živahno agitacijo, da bi ga odstranili kot predsednika horjulске hranilnice, ki ji načeluje že 30 let. Svojem očetu na pomoč je prišel dr. Ivan Stanovnik, bivši ljubljanski podžupan in član vodstva SLS. »Jutarnji list« pravi, da more priti z ozirom na osebo in položaj dr. Ivana Stanovnika v stranki do zelo napetih razmer med obema skupinama.

+ Radčevska demagogija z agrarno reformo v Prekmurju. — Iz sreza Dol. Lendava prihajajo čudna poročila. Od agrarne direktije v Zagrebu je prišel z ministrskim pooblastilom tjakaj doktor Alkovič, baje inšpektor, ki vrši revizijo na veleposvestu Esterhazi, danes Janekovič. Sklicuje vse interese na občinski urad v vsaki občini, trdi, da dobe zemljo sedaj Madžari in kdor ima denar. Kot njegov pomočnik fungira neki drugi radčevček in oba prav vidno agitirata. Vsi Madžari se sedaj vpišujejo v Radčevsko stranko, da bi dobili zemljo. Tudi dr. Pernar iz Zagreba in drugi gospodje so že prišli sem na obisk. Tako je vedno bolj očitno, da smatrajo radčevci Prekmurje za svojo satrapijo. Čudimo se, zakaj imamo za Slovenijo, pod katero spada tudi Prekmurje, posebno agrarno direktijo v Ljubljani. Radčevci uganjajo z agrarno reformo gnušno demagogijo.

+ Zemljoradniki proti radčevcem in režimu RR. V soboto je imel v Beogradu sejo glavni odbor zemljoradniške stranke, ki je sprejel resolucijo, v kateri najenergičnejše protestira proti razpisnosti državnega gospodarstva Pašičeve in Radčeve vlade, ki nalaga ljudstvu ogromno breme 13 milijard, ne da bi upoštevala njegovo gospodarsko moč. Ta vlada, naglašala resolucija, izmaga ljudstvo z neznosnimi neposrednimi in posrednimi davki, takсами, trošarinami, carinami in drugimi prevoznimi tarifami, medtem ko zapravlja ljudski denar nespametno in brez nadzorstva, ne da bi ga uporabljala za zboljšanje narodnega gospodarstva, s čemer povzroča težko gospodarsko krizo, ki vodi našo državo k bankrotu, narod pa k bežni palici. Glavni odbor zemljoradniške stranke, ki se smatra za predstavnico pravega kmetijskega gibanja, obsuje zadržanje Radčeve stranke, ki svo-

jega delovanja ni izkoristila za zboljšanje kmetijskega položaja. Prav tako obsuje Radčevsko delo za razdvajitev Srbov in Hrvatov ter njegove izjave, s katerimi žali in podcenjuje Srbe in s tem namenoma izjavo nerazpoloženje napram bratom Hrvatom. — S to resolucijo so zemljoradniki obsodili tudi svojega bivšega tovariša posl. Puclja.

+ Fašistovsko grožnje proti Jugoslaviji? Zaderski »Il Litorale Dalmatico« se razburja, da je tak Italijan kakor je Pellegrinetti, ki je obenem tudi papežev nuncij, govoril na svojem potovanju v Dalmaciji srbohrvatsko, posebno v mestih kakor na Korčuli, ki je najbolj italijansko (!) mesto v Dalmaciji. Fašistovski list se menda ne zaveda, da ravno s tem najbolj pobija trditev, da je Dalmacija italijanska. Omenjeni list pravi nadalje: »Korčula je bolj italijanska kakor Benetke. Dobro je, da obvlada nuncij srbohrvatski jezik; ali pa tudi pozna zgodovino Dalmacije? Dalmatinci so dobri katoliki, in kdo je to dosegel? Benetke, ki so dolgo časa razširjale svojo kulturo v Dalmaciji. Ako bi ne bilo Benetk, bi bila Korčula prav tako turška, kakor je Dubrovnik (!). V teh mestih bi se moralo govoriti vsaj v jeziku rešiteljice Benetk. Italijanska trilateral se mora pač zanesti preko mej, nikdar pa se ne more sneti!« Res, velika in smešna je taka domišljavost!

+ Radčevsko potovanje po Bosni, Hercegovini in južni Dalmaciji je bila ena sama velika svečanost od Bosanskega Broda pa do morja, piše »Kmetijski list«, ki tudi pristavlja, da se čita naravnost kot bajka, kako je narod povsod pričakoval in pozdravljal Radčica. »Kmetijski list« ima prav, ko piše, da se vse to čita kot o bajki. Tudi takrat se je čitalo kot bajka, ko je »Kmetijski list« pisal, kako so Stj. Radčica navdušeno sprejemali v Ljubljani in Mariboru. In zelo velika svečanost je bilo Radčevsko potovanje, ker se je zaključilo tudi s posebno svečanimi demanti vsega tega, kar je Radčica na svojih shodih govoril. Če bi teh demantirani ne bilo, bi Radčica sfrčal iz vlade in »Kmetijski list« je zelo smešen, ako trdi, da bo Radčica šel iz vlade, kadar bo sam hotel in ne kadar bodo hoteli njegovi sovražniki. Besedilo sporazuma naj objavi, da bodo tudi njegovi čitatelji spoznali, zakaj je Radčica moral samega sebe demantirati, ako je hotel vsaj do sprejetja državnega proračuna še ostati v vladi.

Beogradska ruska kolonija in kongres ruskih emigrantov v Parizu

Beograd, 21. februarja.

Prestolnica naše države je imela danes izredno živahan dan, kar je bilo posebno dobro opaziti v hiši in pred zgradbo ruske kolonije v ulici Kraljice Natalije št. 33.

Vršile so se namreč volitve za pariški kongres ruske emigracije. Priprave za volitve so bile zelo velike, agitacija močna. Udeležba izkazuje lepe številke. Vendar se je udeležilo volitev samo okoli 3700 Rusov, dasi živi v Beogradu kakih 10 tisoč volilnih upravičencev te vrste.

Borba se je vodila v znamenju brez-pogojnega in pogojnega priznanja velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča. Prvo krilo je zahtevalo brezpogojno priznanje sorodnika ruske carske rodbine, drugo je zastopalo stališče, da se način ruske vladavine ne more določiti v tujini, da se zemlja ne sme vzeti kmetu in da je treba maščevanje nad kmeti pozabiti. Zmagala je prva skupina, ki je dobila 2995 glasov, dočim je druga ostala v manjšini s 639 glasovi. Ostale kandidatne liste so ostale daleč za omejenimi. Za kandidate zagrebških emigrantov je glasovalo n. pr. jedva 5 volilcev, za pristaše cerkvene liste pa 44 volilnih upravičencev. Na podlagi izida volitev je bilo sklenjeno, da se pošlje v Pariz 51 delegatov, med katerimi bo 11 kozakov.

Volitev so se udeležili samo desničarji, t. j. oni, ki nasprotujejo kandidaturi velikega kneza Cirila, ki se je, kakor znano, pred časom oklical za naslednika carske dinastije Romanovih. Pristaši ustavne monarhije, meščanska demokracija in socijalistično orijentirani krogi so bojkotirali volitve ter so nastopali proti njim z vso vehemenco. Zanimivo pa je bilo opazovati, kako se je razvijala ogorčena borba med obema skupinama, ki sta v bistvu priznavali Nikolaja Nikolajeviča za voditelja. Veliko vlogo so imeli v agitaciji ruski letaki, ki so izražali očitno, neprikrito protizidovsko tendenco.

Na ozemlju naše države živi vsega skupaj 40 tisoč ruskih emigrantov z glasovalno pravico. Glasuje lahko vsakdo, ki je prekorajil 18. leto, tudi vsaka ženska. Število delegatov iz cele Jugoslavije za ruski pariški kongres bo torej precej veliko.

Temeljno načelo ameriške politike

Washington, 23. februarja. d. Državni tiskar je v svojem večeršnjem govoru na Washingtonovi proslavi izjavil med drugim, da je postalo Washingtonovo načelo, naj se s tujimi državami ne sklepajo nobene trajne pogodbe, vzglani kamen zunanje politike Zedinjenih držav. To načelo ne pomeni izolacije ali pomanjkanja pripravljenosti za sodelovanje v nepolitičnih vprašanjih, temveč pomeni, da so Zedinjene države prišle do prepričanja, da so politične in vojaške ofenzivne in druge defenzivne zveze ne združljive z načeli ameriškega državnega reda.

Naši kraji in ljudje

Novi beograjski akademik dr. Toma Živanović

Na letošnji letni skupščini Akademije znanosti v Beogradu je bil imenovan za rednega člana samo eden, in sicer prof. dr. Toma Živanović, kot dopisujoči član pa so bili sprejeti: književnik dr. Ivo Andrić in prof. dr. Avgust Mušič iz Zagreba ter dr. Rikard Burian in Gorgije Jovanović iz Beograda. Poleg teh domačih mož je doletela, čast dopisnikov še nekatere inozemske učenjake.

Dr. Toma Živanović, rojen 19. februarja 1884 v Paračinu, je profesor kazenskega prava na beograjski univerzi. Ljudsko in srednjo šolo je študiral v rodnom kraju, univerzo je obiskoval v Beogradu. Potem je odšel v Pariz, kjer se je specializiral v kazensko-pravni stroki. Bil je imenovan za docenta na beograjski univerzi l. 1919. Svoja dela je objavil dolgo vrsto let v švicarskih, nemških in italijanskih časopisih, posebno v pravem vestniku »Schweizerische Zeitschrift für Strafrecht«. Na pisal je tudi večje delo »Osnovni nauki krivičnega prava«. Knjiga je izšla v prvi izdaji v letih 1910.—1912., predelana l. 1919.—1923. Leto pozneje je izšel njegov komentar kazenskemu zakonu za vojaške delikte. V teh svojih delih je fiksiral dr. Živanović trdno in sistematično kazensko pravo in so tudi tuji znanstveniki sprejeli to razporedbo kot praktično. Delež bo te razporedbe tudi naš enotni kazenski zakonik. To je eno polje delovanja dr. Živanovića. Drugo polje se tiče njegove pravne filozofije.

Dr. Živanović je razdelil po francoskem vzorcu pravno filozofijo na dve kategoriji: na filozofijo prava ter na filozofijo pravnih nauk. Filozofija prava obravnava po njegovi razdelitvi generalizacijo pravnih ustanov, ki tvorijo posamezne stroke. Svojo novo pravo filozofsko teorijo je objavil dr. Živanović l. 1921, pod naslovom »Sistem sintetične pravne filozofije«. O predmetu je poročal v posebnem referatu tudi »Glas akademije nauka«, ki je prinesel članek o konstrukciji novega pravno-filozofskega sistema.

Akademik Živanović se je s tem baš pripravil za obravnavanje problemov filozofije ter je uporabil svojo metodo dveh paralelnih pravnih filozofij: prvo filozofijo vprašanih splošnega pomena. V sistemu sintetične pravne filozofije je fiksiral, v nasprotju z dosedanjim doktrino, da eksistira ne samo ena filozofija, metafizika, ali splošna znanost, temveč dve splošni, paralelni filozofski disciplini, in sicer načelna filozofija in filozofija predmeta znanosti. I eno i drugo grano pojmuje dr. Živanović na sintetični način, kakor tudi dve vrsti pravne filozofije: Prvo kot sintetično znanje o predmetu znanosti, drugo kot sintetično znanje o znanosti. To je dr. Živanović posebno razločno poudaril v svoji razpravi, ki nosi naslov: »Die systematische Einordnung der philosophischen Lehren und die Konstruktion der zweifachen synthetischen Philosophie«. To razpravo bo objavil berlinski arhiv za sistematično filozofijo.

Dr. Živanović bo proglašen za akademika na svečani seji Akademije znanosti dne 7. marca. Predaval bo takrat o predmetu »Odnos kazni in mere varnosti«.

Zadružna elektrarna za Ptuj, Breg in okolico

Je imela svoj prvi občni zbor v nedeljo 21. t. m. Zadružniki so nestrno pričakovali prvega poročila načelnstva in nadzorstva o poslovanju zadruge. Občni zbor se je vršil v veliki dvorani mestnega urada in je bil izredno dobro obiskani. Načelnik zadružne elektrarne dr. Fermevc je podal obširno poročilo o zadružnem razvoju. Zadruga je že l. 1924 dosegla z elektrarno Falo ugodno pogodbo o dobavi električnega toka. Elektrarna Fala je na lastne stroške brez prispevkov zadruge zgradila daljnovod Maribor Ptuj, kar je šele omogočilo ustankitev zadruge. Tvrška Transformator je te-

kom l. 1925, četudi s precejšnjo zamudo radi nepredvidenih ovir zgradila krajevno omrežje za mesto Ptuj in obdano Breg. To omrežje je že oblatveno odobreno in je smatrati vso električno napravo s hišnimi instalacijami vred kot zelo dobro izvršeno, saj so se vsa dela vršila pod stalno kontrolo priznanega strokovnjaka g. inž. Dietricha. Zadruga elektrarna se je proti pričakovani dobro razvila. Danes ima že preko 200 članov z okroglo 4000 vplačanih deležev. Dasiravno je zadruga obratovala pravzaprav šele oktobra 1925., je dosegel komzum do konca leta približno 800.000 kilovatnih ur. Priključena je že skoro vsa industrija, tako ePtovja, Zorčičev in Korošičev mlin in vsi važnejši obrati. Tako je mogoče, da je zadruga že prvo leto dosegla aktivno bilanco, dasiravno ima obrestovati posojilo pri Pokojništem zavodu in odplačevati amortizacijo. Naša zadruga elektrarna je največja v Sloveniji.

Občni zbor je po poročilu nadzorstva, katerega je podal župan dr. Senčar, odobril računsko zaključke in poslovanje načelnstva. V debati so se izražale želje po znižanju cen, ne toki za razsvetljavo in malo obrt, češ, da plačuje Ptuj mnogo višje cene nego Maribor in Celje. Priporočalo se je tudi, da bi prevzela omrežje mestna občina v svoje obratovanje. Zadrugnikom se je pojasnilo da začasno cene toki ni mogoče znižati, ker so zadržni deleži skrajno nizki, in je potreba omrežje čimprej odplačati. Proti prevzemu omrežja po mestni občini so ugovarjali zlasti zadrugniki z Brega, češ da so z ozirom na industrijo na Bregu ravno v tej občini glavni odjemalci toka.

G. inž. Dietrich je imel lepo zasnovano predavanje o uporabi elektrike za kurjavo in kuhanje. To predavanje je bilo posebno iz tega razloga važno, ker ima zadruga zagotovljen močni tok po zelo nizkih cenah. Načelnik je zaključil občni zbor z zahvalo predavatelju inženjerju Čopiču, ki je dovršil kot tehnični vodja krajevno omrežje. Zadrugnike je pozval načelnik, da se s pritožbami in prošnjami zaupno obračajo na načelnstvo in nadzorstvo, ki hoče v popolnem sporazumu z zadrugniki se zavzeti vedno za koristi zadruge in članov. Opomnil jih je, naj si bodo svesti, da sodelujejo pri izredno važni gospodarski akciji. Ptuj z okolico se modernizira in v polni nadi pričakujemo če ne takoj pa vsaj za bližnjo prihodnost vsestranskega njegovega gospodarskega razvoja.

Aretacija grškega veledefraudanta v Zagrebu

Mož, ki je pomeveril 32 milijonov drahem.

r Zagreb, 23. februarja.

V mrežo zagrebške policije se je danes vjela težka riba, defraudant redkega kalibra. To je grški bančni ravnatelj Spiridon Skiades s Krf, ki je glasom tiralcem grških oblasti pomeveril nič manj kakor 32 milijonov drahem in sroč no pobežnil preko grške meje.

Kakor je sporočila krfška policija, je Skiades odgovoril s parnikom v smeri proti Sušaku ali Trstu. Naša policija na Sušaku se je prizadevala, da bi Skiadesa takoj vlovila, čim bi stopil na jugoslovensko zemljo. Toda to ji ni uspelo. Ker pa so nekateri momenti le govorili za to, da je Skiades že sročil dospel na Sušak in se takoj odpravil v brzo vlakom v Zagreb, se je šef suške policije gosp. Ujčić takoj podal na pot in je danes zarana prišel na zagrebško policijsko ravateljstvo, si zagotovil potrebno asistenco in se podal na lov po hotelih. In res ni trajalo dolgo, da je Ujčić razkrinkal in aretiriral v nekem hotelu defraudanta Skiadesa.

Pri takojšnji preiskavi je gosp. Ujčić našel v Skiadesovi prtljagi črke z naznakami na več milijonov drahem ter grških bankovcev za nad en milijon drahem. Navzile tem jasnim dokazilom defraudacije pa je Skiades ogorčeno protestiral proti aretaciji, s povdankom, da je iz Grčije zbežal iz političnih razlogov, a premoženje, ki ga ima s seboj,

je njegovo, ne pa bančno.

Veledefraudanta Skiadesa, ki ni dolgo užival svoje sreče, je gosp. Ujčić že z večernim vlakom s čvrsto asistenco vzel s seboj na Sušak, da ga zasliši grški policijski komisar, ki je že tudi prišel na Sušak. Izročitev Skiadesa pa bo naravno sledila šele diplomatskim potom.

Poneverbe na pošttem uradu v Litiji

Litija, pa tudi široko javnost razburja že nekaj dni razkritje velikih malverzacij, ki jih je zagrešila tamošnja upravitelica Zora Borštnarjeva.

Dolgo časa se je v Litiji šušljalo, da na pošti ne more biti vse prav in točno. Vendar pa je vsaka uradna revizija našla pošto in poslovanje Borštnarjeve v najlepšem da naravnost vzornem redu tako, da so govorice vedno znova obmolnile.

V četrtek zvečer pa je kakor s treskom prišla cela afera na dan in javnost je doznala, da sumničena nikakor niso bila neupravičena. Z večernim vlakom se je namreč v Litijo nenadoma pripeljal poštni inspektor dr. Vagaja, izvršil revizijo pošte ter kmalu ugotovil velike nerednosti. Že takoj prvi rezultati revizije so dokazali, da je Borštnarjeva pomeverila velike vsote eraričnega denarja.

Kako je prišlo do nenadne revizije.

Glavni povod nenadne revizije je bila velika razlika v datumi odposlanega in na listički pošti prejetega denarja, kar se je dobro opazilo pri glavni poštini blagajni v Ljubljani. Sicer je tudi tekom prejšnjih let bilo večkrat opažati nekakšno malomarnost od strani poštne upravitelice Borštnarjeve, vendar ni slutil nikdo nič nepoštevnega, posebno zato ne, ker so končno vse revizije na listički pošti izpadle za Borštnarjevo absolutno ugodno.

Zadnji čas pa so postajale razlike v datumi naravnost sumljivo velike; posebno pri večjih vsotah. To je dalo povod poštini direktorji, da je sklenila presenetiti Borštnarjevo z nenadno revizijo. V četrtek zvečer je torej dospel v Litijo inspektor dr. Vagaja. Ravno ko je izstopil iz vlaka, je na kolodvoru našel poštno odpravnico g. Berdajsovo, ki se je hotela odpraviti domov na Savo. Poklical jo je s seboj k reviziji. Šla sta proti trgu v običajnem razgovoru, vendar je nekdo moral ujeti kake pomembne besede ter je hitel o reviziji obvestiti upravitelico Borštnarjevo, ki stanuje s svojo materjo v pošttem poslopju. Čisto gotovo je namreč, da je Borštnarjeva bila takoj obveščena o prihodu revizorja. Usodna vest jo je seveda močno presenetila, vendar je Borštnarjeva našla še toliko miru in časa, da je brzo pohitela najprej k bližnjemu gostilničarju, ki ga pa ni dobila doma, nato pa še k mesarju Vrhovcu in ga naprosila, da ji posodi 10.000 Din. Vrhovec je ustregel njeni nujni prošnji, dasiravno mu Borštnarjeva že odprel dolguje 14.000 Din.

Na poziv se je nato Borštnarjeva pojavila v pošttem uradu in pričela se je revizija. Dočim je bila blagajna v redu, je inspektor dr. Vagaja kmalu našel v predalu Borštnarjeve šop čekovnih nakaznic, za katere ni imela kritja. Kontrolnemu organu je to seveda zadostovalo in Borštnarjeva je bila takoj suspendirana. Ostala pa je še na svobodi, ker je sveto zadrževala, da v nekaj dneh pokrije celotni primanjkljaj, ker da je vsa njena nesreča v tem, da ima denar zunaj izposojen. Omenjala je bogatega sorodnika, živečega baše na Dunaju, ki ji gotovo ne bo odklonil pomoči v sili.

Primanjkljaj.

Preiskava se je med tem nadaljevala. Kontrolni organi so do ponedeljka dognali, da je znašal celotni primanjkljaj 139.890 dinarjev. Borštnarjeva je med tem parkrat telegrafirala na gotov naslov na Dunaj, njene brzojavke in ekspresno pismo pa so zapadle zapleni. Zadeva je končno dozorela tako daleč, da so Borštnarjevo v ponedeljek ob pol 8. orožniki odvedli v zapor tamošnjega sodišča. Pri aretaciji se je Borštnarjeva obnašala popolnoma mirno in se je napram nekemu resolutno izjavila: »Notri grem sama, vun me bodo pa nesli.« Prepričana je namreč, da je vsa njena krivda v tem, da ni pravočasno doznala za revizijo, kar ji izpičuje tudi njena izjava:

Se 14 dni naj bi Vagala počakal, pa bi se vse drugače izteklo... V zapor ji je mati, vsa potra prinesla domače perilo in odejo in Borštnarjeva je mirno prespala noč.

Hišna preiskava.

Včeraj v torek se je tekom preiskave ugotovilo še nadaljnji primanjkljaj v znesku 30.000 Din. Pri hišni preiskavi, ki se je isti dan izvršila, je bila zaplenjena tudi privatna korespondenca Borštnarjeve, a med pismi se je našlo tudi znatno število spoliranih pism iz Amerike.

Tudi je včeraj sodišče odredilo rubežen; zarubljena je vsa lastnina Borštnarjeve in mati je izročila hranilno knjižico hčerke z vložkom 5000 Din.

Kam je šel denar?

Zora Borštnarjeva je bila v splošnem v Litiji dovolj popularna in priljubljena osebnost. Veljala je za izredno inteligentno žensko, odlikovala pa jo je tudi agilitet in so delovanju pri raznih društvih. Dopolnila je 27 let, njen nastop je bil vedno odločen in resoluten.

Kakor je dognala preiskava, je Borštnarjeva na rafiniran način manipulirala z denarjem že od upokojitve prejšnjega upravnika g. Kolbeta, po katerem je v marcu 1922. prevzela urad, kateremu je bila dodeljena že od l. 1918, namreč takoj potem, ko je v Ljubljani končala meščansko šolo in poštni kurz.

Interesantno svojstvo v osebnosti Zore Borštnarjeve je to, da je s svojo energično naravo razodevala pravcato moškost, ki jo je kazala tudi zunanje. Nosila je vedno moško sportno čepico in sportno bluzo, ozrižena je bila prav na kratko in le po krilu se je videlo, da je vendarle ženska. Tesno prijateljstvo jo je vezalo z neko gospičino, uslužbeno v nekem tamošnjem uradu. Tej tovarišici je Borštnarjeva po govorici domačinov dajala tekom časa obilo darov in poklonil. Imenovana tovarišica Zore Borštnarjeve se je takoj po aretaciji prijateljice odpravila na dopust, kar pa seveda ne more dajati nikakega poudara za sumičenje sokrivde v kateremkoli pogledu.

Borštnarjeva je že leta sem živela precej preko svojih razmer. Ni sicer naravnost razsipala denarja, vendar pa se je opazalo, da njeni redni prejemki ne morejo odgovorjati vsem njenim potrebam. Dasiravno težko bolna na pljučih, je zadnje čase gojila simpatije do tobaka in do pijače, kar je motivirala s tem, da mora pozabljati na svoje skrbi. Ob priliki prejšnjih revizij si je vedno izposojevala denar od raznih svojih znancev, večinoma trgovcev. Dasiravno so te vsote bile včasih prav znatne, so ji ljudje vseeno zaupali. Posebno rada je Borštnarjeva v zadregah stopila tudi v glavno tobačno zalogo. Tako je imela izposojene vedno velike vsote, s katerimi je pri prejšnjih revizijah krila deficit. Primanjkljaj so vedno naraščali, vendar pa je za enkrat še skrivnost, kako bi se bila mogla potrošiti baš tako velika vsota, kakor jo izkazuje usodna revizija. Da bi bila Borštnarjeva vse zapravila v Litiji, je izključeno. Na počitnice pa je razumljivih razlogov nikdar ni mogla in je ostala v službi tudi v boleznih, ko je sedela v uradu popolnoma oslabljena. Utegne torej biti kolikor toliko verjetna ravedba Zore Borštnarjeve, da je denar posojala, vendar pa osebo, ki je njen denar prejemala, noče izdati. Preiskava med tem teče dalje.

Novomeška senzacije

Dva žejna rokodelca iščeta pijačo. — Ljubezniv zarocenec. — Rahločuten hlapec.

Novo mesto, 22. februarja.

Tesar Ivan Zanner in ključavničar Lojze Hirsman sta se šela lani 17. decembra na Kočevskem. Zanner je delal že pred vojno v Vrbovskem in med Kočevci in je poznal te kraje. Dobil je semetirja dobrega kočevskega žganja, toda za svoje žejno grlo le premalo. Hirsman pa je služil pri mnogih podjetjih v Srbiji, kjer je dobival le »mekano rakijo«. Zahotelo pa se mu je »ljute rakije«, zato je pustil družino v Srbiji, sam pa jo je ubral v Slovenijo, kjer sta se setala z Zannerjem. S Kočevskega sta jo mahnila čez Cernomelj v Semič. V Ručetni gori, kjer raste najboljšje vino, sta našla vrata sobe nad Grahkovo zidancem odprta. Razumela sta takoj vabilo usode in vstopila. Prizdignila sta par desk na stopnu zidance in prišla v klet, kjer se jima je uresničila njuna vroča želja. Popila sta par litrov vina in vzela s seboj 5 litrov dobrega tropinoveca. Že precej korajžna sta prišla do zidance Jakobha Struclja, kjer sta snela vrata s tečajev. Tu sta zakurila v štedilniku, si skuhala večerjo, se napila rujnega vinca in šla spat. No, seveda ponoči nista hodila ven odlagat preobilo zavzeto vino, marveč sta uporabljala kar neko malo kabljico. Zjutraj sta pa odnesla za kakih 500 Din preničin. ki sta jih zakopala pri nekem drevesu. Še prej sta razbila skledo in vrč, pa tudi

MADAME SANS GÈNE

Največji monumentalni francosko-ameriški vefilm, ki je dosegel pri včerašnji

premijeri kolosalen uspeh.

Vsed velikanske dolžine filma predstave po 2 uri danes ob

3., 5., 7. in 9. uri

Predprodaja vstopnic od 10. do 12. ure in od 2. ure naprej.

KINO »LJUBLJANSKI DVOR«

Telefon 730.

PREDNAZNA NIL O:

Pisma, ki ga niso nihdar dosegla po romanu baronice Heyking.

kabljico in zakurila z njo. Nato sta šla k cerkvi sv. Roka v Nestopljio vas, v katero sta tudi vlomila in odnesla kelih, pateno, dva prtiča in svečo. Tudi to sta zakopala pri nekem drevesu in šla po tem težkem delu spat v neki kozolec. Ko se je pa zmrzilo, se je oglasila Tantalova žejna. Smuknila sta do zidance Janca Zeljka, vlomila v njo, popila kake 4 l vina in odnesla razven 4 l tropinoveca še za kakih 400 Din raznih premičnin. Tudi tu sta napravila ogenj in sicer kar na tleh. Ko sta pa hotela drugo jutro iti v Ljubljano likof pit, so ju prijeli orožniki in ju oddali v zapore novomeško sodnije. Ker sta priznala vse, so prisodili sodniki Zannerju, ki ga iščejo tudi različno na hrvaška sodišča, 6 mesecev, Hirsmanu pa 4 mesece ječe, poostrene z dvema postoma in dvema trčma ležiščema na vsakih 14 dni.

Tudi slaščičar Rafael G. je prišel iz Zagreba v Slovenijo, pa ne radi rakije, ampak radi Ane D., v katero je strastno zaljubljen. Oba sta se dogovorila, da se vzameta, toda ženin je bil bolesto ljubosumen na svojo Anico, ki jo je radi tega silno mučil. Anica pa je uvidela, da bi bilo življenje ob strani takega moža pravcati pekel, zato mu je pisala, da ga ne mara več, hkratu pa si je izbrala drugega fanta.

Nato je pridivil G. lani 9. oktobra v Leskovec v hišo Anice, ki mu je naravnost povedala, da ga ne mara več. Tedaj pa jo je G. neusmiljeno oklofotal, pa jo je zopet takoj prosil odpustanja. Tu pa pride domov nevestina mati Ivana in ko vidi hčer objokano in skušnaro ter zve, kaj se je zgodilo, zdrija iz hiše po orožnik, hčer pa za njo. Za njima priteče pobesneli ženin, udari mater s palico, da se je razbila palica in zlomila nosna kost, mati pa onesvestila. Nato dohiti Anko, jo podere na tla in ji skuša s palcem iztakniti oči. Opetovano jo je tudi sunil z odprtim nožem v pljuča.

Sodnija je bila mnenja, da ima obtoženo prevročo kri in ga je obsodila na 6 tednov težke ječe in trdo posteljo na vsakih 14 dni in na plačilo zasebne odškodnine po 600 Din obema.

Jakob Valentin s Tolstega vrha pri Kovnjah je bil že trikrat kaznovan radi tatvine in tudi v prisilni delavnici je že bil, vendar pa pravi, da se je v vseh teh zavodih naučil take rahločutnosti in vdanosti napram tistemu, pri komur naj služi, da mora pri vsakem odhodu iz službe vzeti nekaj za spomin s seboj. Tudi pri Mihi Repanšku na Mlečevem je služil tri tedne za hlapca in postiljona, pa se mu je hiša tako omilila, da je vzel pri odhodu iz službe za spomin veliko »erantah«, vredno kakih 800 Din in jo prodal v bližini.

Ker je ne more vrniti, jo bo moral pač odslužiti oz. odsediti. Ko prestane 6 mesecev težke ječe z enim postom in trdim ležiščem na mesec bo imel zopet priliko iti po svetu na lov za različnimi spomini.

Pred sodniki

Trgovski sluga Tone ima posebno smolo, kamorkoli se premakne, zadene v paragraf. Že leta 1923. se je pretepal v družbi štirih tovarišev, ki so bili oproščeni, a neljubo sodno postopanje zoper Toneta je bilo preločeno, ker je baš tedaj imel neko drugo sodnijsko zadevo. Zdaj je prišla spet ta plesniva ovadba na dan in še ena sveža se ji je priključila. Tone je imel ljubico, kaj bi je pa ne smel imeti, — s to ljubico je živel v lepi nezakonski ediniosti pod isto streho. Njegov gospodar pa je premalo upošteval, da fant mora preživljati dva, saj ga po njegovem zatrdilu plačeval precej jalovo. Tone, ki je brihtna glava, si je pomagal sam in si povijal plačo s hlačami, rokavicami, srajcami, nogavicami in drugo tako robo. Oškodoval je gospodarja za 1574 Din. In zgodilo se je, da je zaradi tega naskočila Toneta kar cela tropa prestrašnih paragrafov; oživel je stari greh iz leta 1923., ko je Jožefu prerahljali rebra in pridružila se mu je še ta nesrečna tatvina. V 3 mesečni ječi bo zdaj delal svojo težko pokoro, poostreno s trdim ležiščem in žalostno samoto.

Danes

„Cesaričine vijolice“

Napeto zanimiva filmska drama, katere je že od prvega početka jako interesantna, v zadnjih dejanjih pa je film naravnost aramatičen. Vlogoski v rokah najvažnejših francoskih igralcev največ simpatij pa si bo v tem filmu pridobila velika svetovna umetnica Requel Meller. Bogata in razkošna oprema, tralute so pa na vrhuncu. Ogledajte si razstavljene slike.

Predstave pop. 3, pol 5., 6., pol 8. in 9.

Kino Ideal

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama
Zacetek ob 20. uri.
Sreda, 24.: »Deseti brat«. D.
Četrtek, 25.: »Profesor Storicina«. A.
Petek, 26.: »Pegica mojega srca«. Gostovanje v Celju. Izven.
Sobota, 27.: »Obrt gospe Warrenove«. F.
Nedelja, 28.: ob 15.: »Naša krla«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv. Ob 20.: »Deseti brat«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Ljubljanska opera
Zacetek ob pol 20. uri.
Sreda, 24.: »Zvečava škenska«. C.
Četrtek, 25.: »Vedni mornar«. B.
Petek, 26.: »Orca«. D.
Sobota, 27.: »Orca v podzemlju«. E.
Nedelja, 28.: ob 15.: »Aida«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Celjsko mestno gledališče
Petek, 26.: »Pegica mojega srca«. Gostuje Ljubljansko dramsko gledališče.

Mariborsko gledališče
Zacetek ob 20.
Sreda, 24.: »Grofica Marica«. Izv. Premiera.
Četrtek, 25.: »Hlapec Jernej in njegova pravica«. D. (Kuponi).
Petek, 26.: Zavrta.

Tenor Svetozar Banovec gost zagrebške opere. Naš tenor g. Svet. Banovec je go

stoval te dni v Zagrebu v partiji mantovskega vojvode v operi »Rigoletto«. »Obozrpiše o Banovcu: Simpatični mladenič ima glasovni material, ki zaslučuje polno pozornost in opravičuje najlepše nade za bodočnost. Glas ima mehak lirske značaj, topli no in zdrav, plemenit zvok metalnega stija, ki v barvi zelo spominja na Rihardev tenor. Z nadaljnjim pevanjem se mu brez dvo na razširi volumen glasa. »Der Morgen« pa piše: Ljubljansko Narodno gledališče nam je poslalo mladega, simpatičnega tenorista. Zdi se, da je pevec na momente mlajša izdaja Rihardeva, na katerega živo spominja. Ko se je pri pevcu položilo prvo vznemirjenje, smo čuli mal, a prijetno svež glas ki stoji na začetku razvoja. Banovec je muzikalen pevec, ki zna prinesiti marsikatero fino frazo in lepe tone in ki se gotovo še nadalje razvije. Zagrebška publika je sprejela našega mladega pevca jako prijazno.

Pianist — profesor Anton Trost priredi v ponedeljek, dne 1. marca samostojen klavirski koncert v Filharmonični dvorani. Prvo točko njegovega bogatega sporeda tvori Novakova heroična sonata, katero moramo uvrstiti navzlic modernemu ustroju med one kompozicije, ki so zgrajene v obliki klasičnih vzorov. O tej točki sporeda piše

Anton Trost sledeče: V tematični zgradbi je ta sonata mojstrsko zasnovana. Glavni misli, ki se brzo povzpne do junškega početka sledi v plemenitem kontrastu druga tema, izrazno pojocla melodija. Obe misli, heroično prvo in lirično drugo (reclno motiv ljubezni) razpleta skladatelj z logično prepričevalnostjo; enkrat zmagaue prva, in zopet prevladuje druga, dokler jih končno ne združi v izrazitem zanosu. Drugi stavek ima dva jasno ločena dela. — Novak ljubi slovanske narodne motive. Skoro v vseh delih najdemo slovanske odmeve, od mehke za-ljubljene pesmi pa do razposajenega plesa. Tudi v tem stavku postane Novak docela slovaški in nas po mirnem, nekoliko žalobnem uvodu (Andante mesto) — povede v veselo, razposajeno družbo. K sklepu nas spomni zopet na junjski motiv iz prvega stavka in ga združi z mislijo drugega. Na ta način zaključuje sonato v harmonično celoto in nam ustvari takorekott narodnega junaka. Vstopnice za koncert so v predprodaji v Matični knjižarni.

Razstavo slik priredi v Jakopičevem paviljonu akad. slikar Stavko Tomerlin iz Zagreba. Razstava se otvori v četrtek 25. t. m. dopoldne ter traja do vstetega 7. marca t. l.

Štiri nova gostovanja g. Jos. Rihavca v Beogradu. Od začetka tekočega tedna gostuje slovenski rojak, tenorist g. Josip Rihavec zopet v beograjski operi, kjer po-e štiri vloze: vlogoz v Massenetovi »Manon«, v operi »Cergari« (dvakrat) in partito v Hrističevi operi »Sutona«.

Domače vesti

* Spremembe v upravi prešbrotja zunanjo ga ministrstva. Iz Beograda poročajo, da bo šef prešbrotja Momčilo Ivković po lastni želji imenovan za generalnega konzula, katero mesto mu po činu tudi pripada. Imenovan bo Ivković najbrže v Carigrad ali Heisingfors. Kot kandidat za njegovo mesto se imenujejo naš generalni konzul v New Yorku Karović, načelnik zunanje ministarstva Jova Jovanović-Marambo, načelnik zunanje ministarstva Pera Talev in sodni pomočnik šefa prešbrotja dr. Erhardt. Slednji je Slovenec.

* Promocija. Na zagrebški univerzi je bila te dni gospodinja Gabrijela Železnik hčerka upokojenega višjega sodnega oficijala Ivana Železnika na Vrnskem, promovirana za doktorja vsega zdravstva.

* Iz diplomatske službe. Dr. Josip Smolčak, ki se je zadnje dni mudil na Sušaku, je predvčeršnjim odpotoval v Rim, da izroči svoje agende novemu poslaniku pri Vatikanu Jevremu Simiću. Dr. Smolčak potuje iz Rima v Berlin, kjer v kratkem nastopi svoje novo službeno mesto kot poslanik.

* Iz državne službe je izstopil g. Franjo Kobal, o katerem smo nedavno poročali, da je bil premeščen iz Banjaluke v Nevesinje. Prevzel je mesto knjigovodje pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Banjaluki.

* Izpremembe v državni službi. Imenovani so: Predmetni učitelj Peter Modic za profesorja na državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani v 8. skupini I. kategorije; dr. Davorin Flis za zdravnika bolnice za duševne bolezni v Stenjevici; Amalija Eisenzopf za telefonistko pri pošti na brzojavnem uradu v Velikih Laščah. Rok Habjan, uradnik pri ministrstvu za promet, je iz 3. skupine pomaknjen v 2a) skupino II. kategorije. V območju direktorice državnih železnic v Ljubljani sta trajno upokojena uradnika Alojzij Agrež in Karel Skala. Pisar Aleksander Bahovec pri agrarni direkciji v Ljubljani je po čl. 234 uradniškega zakona odpuščen iz državne službe.

* Smrtina kosa. V soboto 20. t. m. je preminil v Mariboru g. Karlo Washington - Walenta, centralni inšpektor južne železnice v p. Pogreb se je vršil včeraj na mestno pokopališče v Pobrežju ob številni udeležbi občinstva. — V Gradcu je preminul v ponedeljek 22. t. m. v 23. letu starosti g. Herfried Kasper, slušatelj šumarske visoke šole na Dunaju, sin ravnatelja Mestne hranilnice v Ptuj in brat glavnega urednika »Marburger Zeitung«. Umrl je stal čel pred svojimi končnimi izpiti, ko ga je zavrtna sušica položila na bolnišni postelji, katere ni več zapustil. Pokojnik je bil pri svojih tovarših in znanih radi svojega odkritja značaja zelo priljubljen. Blag mu spomin! Težko prizadeti rodbini naše sožalje!

* Vodstvo splošne bolnice v Mariboru. razpisuje pogodbeno mesto bolnišne babice, začasnou v provizorni lastnosti, proti obojestranski mesečni odpovedi. Če bo službovala zadovoljivo, se uvrsti babica po zakonu v skupino zvančnikov, oziroma služiteljev. Prejemki in naravi: prosta hrana, stanovanje, kurjava in razvzveljav; v gotovini 1000 Din letne plače in 17 Din dnevne draginske doklade. Prosilke samega stanu na višjo prošnje do 25. februarja.

* Školidjenci Slovenije. »Juturni list« poroča iz Ljubljane o ozorčenju naše javnosti, ker ne namerava pošta upravnica zgraditi za čerkovni urad novo projektirano poslopje in hoče kupiti v to svrhu stanovanjsko hišo Jadransko-podunavske banke na Miklošičevi cesti. Koncem svojega poročila pristavlja zagrebški list: »Kakor doznava naš dopisnik iz popolnoma objektivnih strokovnih krogov, je zgradba »Jadransko-podunavske banke na primeren, ne da jo v to svrhu.« Vprašati moramo, kdo so tisti »popolnoma objektivni strokovni krogi« in v katerem interesu zagovarja »Juturni list« nakup hiše Jadransko-podunavske banke? Ni človeka v Ljubljani ne glede na politično prepričanje, ki bi zagovarjal ta nakup, razen par ljudi, ki so direktno zainteresirani pri Jadransko-podunavski banki. Če pa misli »Juturni list«, da mora zagovarjati ta nakup zato, ker je poštni minister radičevac dr. Superina, potem lahko ugotovimo, da mu je s tem napravil zelo slabo uslugi.

* Radičevci na delu. Poštni nadzornik dr. Fran Janžeković je z odkolkom ministrstva pošte in brzojava od poštnega ravnateljstva v Ljubljani premeščen v istem svojstvu k poštnemu ravnateljstvu na Cetinju.

* Porotno zasedanje v Ljubljani. Pri ljubljanskem deželnem sodišču se prične pritožni ponedeljek prvo letošnje porotno zasedanje. Doslej so razpisane naslednje obravnavave: v ponedeljek dne 1. marca se vršita dve obravnavi, prva proti Ivanu Žnidaršiču zaradi tatvine, druga proti Josipu Primcu zaradi goljufije; v torek dne 2. marca proti Alojziju Kernčevu zaradi goljufije; v sredo dne 3. marca proti Anji Spilahi zaradi goljufije ter proti Francetu Koprivcu zaradi uboja. Nekoliko obravnav se še pozneje razpiše.

* Dramatična šola za slovenske pedagoge v Zagrebu. Na višji pedagoški šoli v Zagrebu je letos nad 40 slovenskih slušateljev ki se hočejo razen strokovnega študija usposobiti tudi za izvenšolsko prosv. delovanje. Ker bo večina imela prihod, da sodeluje kasneje pri raznih naših dramatičnih društvih, ki pogrešajo baš dobrih režiserjev, je slovenski klub naprosil rojaka g. Hinka Nučiča, režiserja Narodnega gledališča v Zagrebu, za pouk v dramatik, O. Nučič se je rade volje odzval vabilu in je brezplačno otvoril dramatsko šolo. Vršijo se strokovna predavanja o režiranju, sestavi odra, ter praktična predavanja o gledališču. Tako smejo naša podeželska dramatična društva upati, da dobe v doglednem času dobro izvežbane voditelje in režiserje. Gospod Nučič si bo pridobil s tem svojim plemenitim delom zahvalo in priznanje vsega našega naroda.

* Velika monopolna afera je bila te dni razkrita v Zagrebu. Že dalje časa se je opazovalo v monopolnem skladišču tobaka, ga zagrebški trafikanti jemljajo vedno manjše količine tobaka in zlasti cigaret »Vardar«. Uprava monopola si je brez uspešne belila glavo s to zagonetko. Zagonetka je bila še večja, ko je zagrebška inspekcija monopola doznala, da ponujajo neki ljudje zagrebškim trafikantom tobak in cigarete s 6% provizijo, dočim jim da le skladišče samo 5%. Ta čudna situacija je trajala skoraj leto dni, nakar končno ni so prišli na sled veliki goljufiji. Pri kontroli knjig veleakupov z dežele se je ugotovilo, da so nekateri veleakupi izkazali v knjigah mnogo manj tobaka, kakor je bilo izkazano pri monopolnem skladišču. Uvedena je bila stroga preiskava, ki je trajala cela dva meseca. Pokazali so se nepričakovani rezultati. Dognalo se je, da so nameščenci skladišča tobaka v Zagrebu kupovali tobak in cigarete na ime nekaterih podeželskih veleakupov ter dobivali veleakupniško provizijo 8.5%; trafikantom pa so prodajali blago s 5% provizijo. Na ta način so nameščenci škodovali monopolno upravo za 400.000 Din. V afero je zapleten tudi bivši ravnatelj mestne hranilnice v Karlovcu Martin Carić, ki je bil te dni aretiran zaradi defraudacije. Upravnik skladišča je premeščen, goljufija pa naznanjena državnemu pravdnistvu, ki je proti krivcem uvedlo preiskavo.

* Zadoščenje za obrekovanje. Dne 23. t. m. se je vršila pred okrajnim kot kazenskimi sodiščem v Mariboru razprava o tožbi g. Lovra Petovarja, veleposestnika v Ivanjkevič, proti Antonu Lumirju, trgovcu v Mariboru. Svoječasnno so že klerikalni listi, predvsem mariborska »Straža« v času volilne borbe obirno izrabljali proti Petovarju obdolžitve, ki jih je spravil v javnost Anton Lumir. Kasneje je urednik »Straže« vse obdolžitve preklejal in obžaloval objavo v časopisih. Anton Lumir pa je ponovno pred ravnateljstvom Slovenske banke dožil g. Petovarja, da je škodoval Krizevsko opekarstvo za 5 milijonov dinarjev, da je dobival velike množice opeke od te opekarne, ne da bi jo plačal ter da je na ta način upropastil podjetje in škodoval Lumirja, ki je bil delničar. Na podlagi obtožbe g. Petovarja je nastopil g. Lumir dokaz resnice o svojih trditvah, ki se mu je pa na cel črti ponesrečil. Sodiščnik je v razlogih sodbe, v kateri je obsodil Lumirja radi obrekovanja, izrecno povdaril, da so očitki Lumirja popolnoma neosnovani, kar dokazuje cela vrsta prič. pregled knjigovodstva Krizevske opekarne in knjižni izvečki Slovenske banke. S to sodbo je g. Petovarju dano zadoščenje za dolgotrajne žalitve, kojih povzročitelj je bil Anton Lumir.

* Pismo Stojke Markovičeve cetinjskemu sodišču. Cetinjsko sodišče je prejelo te dni pismo s poštnim žigom »Podgorica«, v katerem prosi znana odmetnica Stojka Markovič, ki je nedavno pobegnila iz cetinjskih zaporov, naj sodišče nikogar ne obtožuje zaradi njenega bega. »Nikdo mi ni pomagal pri begu razen boga; bog pa mi je pomagal, ker sem bila po krivici obsodena.« Pismo je podpisal tudi njen stric dr. Vukasin Marković. Pravita, da se nahajata v Tiperskih planinah.

* Ponarejevalca izpričeval in diplom je beogradska policija iztaknila v osebi Danila Cerovca, dobro ji znanega pustolovca, ki je doslej že večkrat imel opravka s paragrafi zaradi tatvin. Zadnje čase pa se je izdal za podravnatelja Jadransko-podunavske banke ter z raznimi ponarejenimi dokumenti izvrševal sleparije. Poleg drugih falsifikatov ima policija v rokah Cerovčev ponarejen maturitetno izpričevalo in ponarejeno diplomu subotičke pravne fakultete, s katero je želel postati vojaški sodnik in je nedavno vložil tozadevno prošnjo na vojno ministrstvo. Ker pa Cerovcu manjkajo vse potrebne šole, bo sedaj študiral pri ričetu.

* Sleparija z »univerzalno filmsko šolo« v Pančevu se razkriva v vedno večji dimenziji. Veliki kapetan Mandrović, ki vodi preiskavo, je doslej ugotovil, da je reklamirani obeh sleparjev, bratov Česljarević, naselilo okrog 500 mladih devoj in fantov iz raznih krajev države; dekle največ iz Osijeke in Zagreba, fantov pa iz Beograda, Novoga Sada in Subotice. Vsi so morali plačati prvi prispevek 10 Din, četudi je reklama oznanjala, da nova »Filmska družba« razpolaga s kapitalom 2.250.000 Din. Zadnje čase pa sta sleparja izvalila vsakemu kandidatu po 120 Din za filmsko revijo »The Bioscope«, ki sta jo napovedala. Oba sleparja sta že pod ključem, preiskava pa se energično nadaljuje.

* Smrt vsled veronala. V Sisku je te dni vzbudila senzacijo vest o nagli smrti učiteljice Katarine Mihelič, solodne in splošno spoštovane nastavnice. Ker je trpela na živcih in ni mogla spati, je Miheličeva pogosto jemala brom in veronal, da je lažje zaspala. Tudi 17. t. m. je vzela zvečer dozo veronala, nakar je trdno zaspala in se ni več prebudila. Ko se tudi naslednjega dne ni prebudila, so jo prepeljali v bolnico, alii pomoč je prišla prepozno; nesrečno učiteljico je zadela kak vsled zastarjenja z veronomal. Dosegla je starost 45 let.

* Skok iz III. nadstropja — v zakon. — Kakor smo nedavno poročali, je v Beogradu slušateljica na Juridikični fakulteti Natalija Eškenazi skočila s tretjega nadstropja univerze ter se močno poškodovala. Naha je se še v bolnici, a bo v kratkem popolnoma ozdravila. Vzrok obupnega njenega koraka je bilo delstvo, da je njen zaročenec, absolvirani medicene Aca Miholjković, ki nadaljuje svoje študije v Ženevi, postal vedno »hladnejši« ter je sumila, da se

blizu konca njene ljubavne sreče. Temu pa ni bilo tako. Aca je prišel iz Ženeve in je že storil potrebne korake, da gresta z Natalijo iz bolnice pred poročni oltar. In tako je obupni čla zaljubljen Natalije našel sredi in skoraj romantičen konec.

* Predložen v smrtno kazen, a obsojen na 6 mesecev ječe. Pri zagrebškem sodišču se je vršila razprava proti Franju Juraču iz Krajevca, ki je s čevljarškim nožem zabodel svojega brata Ivana, tako da je ta umrl zaradi izkrvavljenja. Možak je bil danje obtožen, da je posilil 1. 1924. Marijo Balonovo v Drači, da je ukradel pet bukovih dobel da je v Krajevcu napadel neko žensko in jo poškodoval in da je 1. 1923. umoril Ignaca Novaka. Za razpravo je vladalo med publiko zanimanje, kajti državno pravdnistvo je zločinca predlagalo v smrtno kazen. Sprčo pomanjkljivih dokazov pa je bil možak obsojen samo na 6 mesecev ječe in to le zaradi prekoračenja silobrana s čevljarškim nožem.

* 6000 vagonov premoga v skladiščih. Železniške direkcije v naši državi potrebuje dnevno 800 do 900 vagonov premoga. Državni rudniki producirajo dnevno 450 do 500 vagonov. Omenjene direkcije kupijo dnevno od državnih premogovnikov 270 vagonov, od Trboveljske premogolopne družbe pa tudi 270 vagonov, ostalo potrebsko pa krijejo razna privatna podjetja. Premoga iz državnih rudnikov je danes v skladiščih že nad 6000 vagonov.

* Nov most v Bohinju. Ob Bohinjskem jezeru se je prošli petek sestaja komisija, ki je uredila vse potrebno za gradnjo kamnitega mostu čez Savo pri Sv. Janezu. Most se prične graditi v drugi polovici prihodnjega meseca. Lepota Bohinjskega jezera in njega okolica bo s tem mnogo pridobila.

* Trojčke, in sicer 2 deklici in 1 dečka, je porodila Julija Korene, žena baljarja in kovača v Zloganjski gori pri Škocjanu. Tri mesece jih je vse tri sama došla in negovala. Vsi trije so zdravi in se dobro razvijajo. Ker je mati, ki živi v veliki revščini, pri tem preveč oslaba, je na prošnjo potujočega gospodinjkega tečaja, ki se baš nahaja v Škocjanu, sprejel eno deklico do enega leta v oskrbo. »Dečli in materinski dom kraljice Marije« v Zavodu za socialno-higijensko zaščito dece v Ljubljani.

* Konja ubila svojega gospodarja. V nedeljo se je zgodila na cesti Ludberg-Koprivnica težka nesreča. 60 letni seljak Blaž Horvat iz Kutnjaka se je peljal s svojo obteljo broječo sedem žensk, k svojemu sorodniku. Prispel je dopoldne in se zadržal tam do 4. popoldne. Oba konja, ki sta bila mlada in srborita, je imel na dvorišču. Okrog 3. je pridrvel po cesti avtomobil katerega sta se konja tako prestrašila, da se nista mogla umiriti niti do časa, ko se je Horvat pripravil za odhod. Preden se je odpeljal s svojo obteljo, je Horvat še rekel, da se boji voziti se s tako preplašenimi konji. In res ga slutnja ni varala. Pot od Subotice proti Kutnjaku vodi navzdol in konja sta pričela teči v divjem diru, da jih starec ni mogel zadrževati. Na nekem ovinku pa se je voz prevrnil v občestni jarek. Horvat in dve ženski sta prišli pod konja, ki sta s kopiti razbila Horvatu lobanjo, da je ostal na mestu mrtev. Štiri ženske pa so bile težko ranjene. Gledalcem se je nudil grozen prizor. V jarku je ležal starec pod krvavimi konjskimi kopiti ves zmečkan, a okrog njega vse okrvavljene štiri ženske. Poklicani zdravnik je nudil ranjenim ženskam prvo pomoč ter jih dal odpeljati v bolnico v Koprivnici, dočim so mrtvega Horvata spravili v Kutnjak.

* Dva mornarja utonila. Blizu otoka Raba je predvčeršnjim na odprtem morju zalotil vihar manjšo trgovsko ladjo »Ante Tarte« ter jo prevrnil. Pri tej priliki sta utonila dva mornarja, dočim so se ostali trije srečno rešili.

Ker nam je danes nenadoma prispel dolgo pričakovani dragoceni film s

Henny Porten

(Mati in dete)

smo primorani ukiniti predvajanje našega edino pravega francosko-nemškega filma Madame Sans Gene, ki je napolnil našo dvorano z vzhvičenim občinstvom ter ga odgodi na poznejši čas.

Iz Ljubljane

u— Člane »Jugoslav.-češkoslovaške lige« pozivamo, da se nocoj zanesljivo udeležijo izrednega občnega zbora v mali dvorani »Kazine« ob 19. Vsi brez izjeme.

u— Na poslovilni večer g. gen. konzula dr. Beteša pozivamo vse narodno občinstvo. Najboljši prijatelj je nam bil, zato je naša dolžnost, da mu priredimo ob odhodu najpriskrnejše slovo! Občinstvo prosimo, da pride točno ob 20., da se udeležijo sprejema g. generalnega konzula!

u— Čajkarska društva »Kazine« se vrši zopet v četrtek ob 17. do 20. ure.

u— Sokol I v Ljubljani. Pogreb premrlega brata Alojzija Janežiča se vrši danes ob pol 3. popoldne iz mrtvašnice drž. bolnice. Udeležba v civilu s sokolskim znakom. Odbor.

u— Društvo »Treznost« v Ljubljani ima svoj sestanek danes v sredo ob 18. v brezalkoholnih točlinici. Dnevni red: 1) Jacke London, kralj alkohola (predava br. Cerkevnik), 2) Obliuba novih članov.

u— »Ljubljanski Grad«. Napredno kulturno in politično društvo »Ljubljanski Grad« je priredilo s sodelovanjem društva »Treznost« dne 20. t. m. na Gradu drugo predavanje o alkoholizmu s predvajanjem filma »Vozar smrti«. Preko sto gradnarjev je z napetim zanimanjem sledilo izvajanjem predavatelja dr. Mikšiča, ki jim je nazorno pokazal sliko današnje »suhe« Amerike in izrazil željo, da bi se prohibicija vpeljala tudi pri nas. Po nad pol ure trajajočem govoru dr. Mikšiča, ki mu je sledilo dolgotrajno ploska

nje in pritrdjevanje, se je pričelo s predvajanjem filma »Vozar smrti«, ki živo pokaže v 6. velikih dejnih škodljivost alkohola za človeški organizem in človeško družbo. Navzoči so pozorno sledili dejanjem te nadvse krasne drame, ki v najostrejši goleti kaže bedo, povzročeno od alkohola. Po predavanju so se razšli ljudje, živo se pomenkujči in z željo, da bi se kaj takega večkrat priredilo na Gradu.

u— Darilo. Mesto cvetja na krsto pokojnega g. Bernarda Cescuttija in na krsto g. Frančiške Kastelice je daroval podpredsednik Trgovskega društva Merkur v Ljubljani g. Riko Tory v prid podpornega sklada tega društva znesek Din 200. Iskrena hvala! Želim obilo posnemačev!

u— Zagoneten slučaj. Kakor smo včeraj poročali, so v soboto zvečer našli težko ranjenega v mlaki krvi mladega mehanika Ladislava Tomšiča ter ga prepeljali v bolnico. Od zainteresirane strani smo naprošeni za ugotovitve, da ranjenca niso našli v bližini kavarne »Central«, marveč na dvorišču hiše št. 43 ob Sv. Petra cesti.

u— Prodaja čevljev tovarn Peter Kozlun & Ko. po znižanih cenah v trgovini Aleksandrova cesta 1 in Breg 20 se izjemno podaljša do konca tega meseca, ker se ni moglo vseh odjemalcev postreči, na kar se cenjeno občinstvo opozarja.

u— Umrl v Ljubljani. Zadnje dneve so bili naznanjeni sledeči smrtni slučaj: Bolana Barlič, sprevednikova hči, 11 let; Al. Mihelič, krojač, 18 let; Alojzij Zehrer, železničar v p. 63 let; Ana Voga, čuvarjava žena, 40 let; Ivan Bajt, trgovski poslovodja, 67 let; Josip Krašovec, pekar, pomočnik, 38 let; Katarina Kunst, zasebnica, 70 let; Pavla Lavuč, učiteljica hči, 1 mesec; Vinko Marčič, kapetan v p. 47 let; Stanoko Modic, klerik, 18 let; Franc Zgonc, plekar in gostilničar, 41 let; Andrej Sever, sluga v p. 46 let; Nikolaj Završnik, carinski deklarant, 20 let; Alojzij Zajec, posestnik in hotelir, 66 let; Frančiška Porenta, zasebnica, 69 let; Josipina Gerkman, zasebnica, 73 let; Maks Vasle, mizarjski vajenec, 20 let; Bernard Cescutti, trgovec, 33 let; Jožef Turk, dninar, 35 let; Marija Ambroz, bivša kuharica, 68 let; Karolina Kumberg, zasebnica, 69 let; Josip Kambiš, sin dninarice, 6 tednov; Frančiška Kastelice, trgovčeva žena, 56 let; Marija Ražun, hči kretnika, 17 let; Vincenc Laznik, urarski vajenec, 18 let.

u— Policijske prijave. Od ponedeljka na terek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 poskusen vlom, 1 goljufija, 1 telesna poškodba, 1 prestopke nedostojnega vedenja, 1 izgred, 2 prestopka kaljenja nožev, 2 nezgodi, 1 prestopke prekoračenja policijske ure, 1 pobeg od doma, 5 prestopkov cestnega policijskega reda in 15 prestopkov avtomobilskih predpisov. Aretirane so bile 3 osebe, in sicer vse radi beračenja.

u— »Ja ču vas danes još sve nalupati.« Včeraj okoli 10. dopoldne se je pojavil v stanovanju Mimi Reboljeve v Čopovi ulici okoli 45-leten bradat neznanec in našel doma samo 12-letnega sinčka. Neznanec je brez besedi otroka pograbil in ga z vso silo pahnil proč od vrat ter stopil v sobo. Notri si je vse natančno ogledal in ko je pahnil preplašenega dečka zopet v stran, mu je zagrozil: »Ja ču vas danes još vse nalupati!« Tulec se je nato obrnil in izginil. Kaj je neznanai bradat iskal v hiši, je ostalo doslej še skrivnost.

u— Ubegel dečko. Od svojih staršev, stanovalcih v Trnovskem pristanu št. 40, je v nedeljo pobegnil 15-letni Viktor Hudeček po poklicu zlatarski vajenec. Hudeček, ki je nagujen k raznim avanturam, jo je popihl balje proti Dalmaciji.

u— Plasiliv konj povzročil nesrečo. Posestnikova hči Marija Stržar iz Kot pri Igu je vozila v ponedeljek z enovprežnim vozom po lžanski cesti proti mestu. Na lžanski mitnici je privozil nasproti nenadoma tovorni avto in dasiravno je vozil sofer čisto počasi, se je konj ropota stroja tako prestrašil, da se je spustil v divji galop proti mestu. Stržarjeva, sedeča na vozu, ni mogla konja obdržati. V diru se je voz naenkrat nagnil in pokopal Stržarjevo pod seboj. Dekle je zadobilo pri padcu močne notranje in zunanje poškodbe ter je bilo takoli preplinjano z rešilnim vozom v bolnico.

u— Tatvina na kolodvoru. Na glavnem kolodvoru je izmaknil v ponedeljek neznan uzmovit Mariji Hočvarjevi iz Domžal zavitek z vsebino 6 parov belih nogavic, kosom batista, nekaj klopičev sukanca ter nekaj kosi rjave, sive in črne volne v vrednosti 400 Din.

u— Poskušeni vlom. V stojnico branjeve Katarine Hafnerjeve na vozaču Bleiweilsove in Vošnjakove ulice je poskušal udrati v noči na ponedeljek neznan svetrovec, ki se mu je posrečilo že odstraniti vsečo ključavnico. Od posla pa ga je brzokone prepodil kak slučajen nočni pasant ali stražnik tako, da je ostal njegov trud brezuspešen.

u— Posodi na Pavlica ... Kakor smo že poročali v eni zadnjih števil, je pred nekaj dnevi ubežala iz dermatološkega oddelka javne bolnice znana pustolovka 22-letna Elza Mantel, in sicer kar v bolniški obleki. Ker Elza seveda ni mogla hoditi okrog v taki obleki, jo je v družbi svoje istotake pobegle tovarišice Pečaverjeve mahnila ponoči k neki svoji zanki v Sisko, ki sta ji ukradli nekaj obleke. Elza, ki je rada elegantno oblečena z ukradeno obleko ni bila zadovoljna, zato se je v soboto naenkrat pojavila pri služkinji Pavli Lastnakovi v Hilsjerjevi ulici št. 7, ki jo je poznala samo napol. Znala je govoriti tako prepričljivo in ljubeznivo, da ji je Lastnakova zares posodila celo lepo obleko, perilo in celo klobuk ter galoše, seveda pod pogojem, da dobi vse skupaj na

slednjega dne nazaj. Elza je seveda to svečano obljubil, vendar jo je Lastnakova pričakovala zaman in še čaka.

Iz Maribora

u— Nemška gospodarska ofenziva v Mariboru. Mariborski Nemci polagoma spoznavajo, da na političnem polju nikdar več ne bodo igrali odločilne vloge. Tem tesneje pa se oklepajo zato svojih gospodarskih postojank. Dobro se zavedajo, da smo Slovenci gospodarsko za enkrat še šibkejši. Krizo, katero preživlja na gospodarskem polju slovenski živeli, Nemci seveda na vse mogoče načine poglabljajo in izrabljajo. Dočim so že preje z vsemi sredstvi ščitili vsakega svojega pristajaša, se sedaj začeli naravnost odkrit boj proti slovenskemu trgovstvu. Novi stanovanjski zakon jim ta boj zelo olajšuje, ker imajo sedaj pravico prostega razpoganja z lokalni. Iz teh prostorov pa hočejo izriniti slovenske trgovce in jih tako naravnost uničiti ali pa vsaj prisiliti, da se izselijo drugam. Tako je najem v Gosposki ulici majone vsem slovenskim trgovcem odpovedan. Gdč. Ivanka Weigl je morala svojo trgovino že likvidirati, sedaj pa so prešli odpoved oziroma nemogoče najemniške pogoje še ostali slovenski trgovci, kakor Erzin, Baloh in drugi. Trgovcu Majerju so navili najemnino tako visoko, da je niti največji tovarnar ne bi zmogel. Radi tega je tudi on prisiljen prepustiti lokal nemškemu konkurentu. Brivč Ulčar, ki je že 15 let v istem lokalu, je moral napraviti prostor nemškemu urarju. Taki slučaji se dan na dan množijo. Nujno potrebno bo, da se podvzamemo primerni koraki v zaščito te nemške ofenzive. Predvsem naj mestna občina odpove lokale v magistratnem posloplju nemškim trgovcem in na ta način pripomore Slovincem do eksistence. Prav tako bo treba ponovno načeti vprašanje zaslinih lokalov v paviljonih na Aleksandrovi cesti, proti katerim so se baš nemški občinski očetje z vsemi štirimi borili.

u— Huda konkurenca mariborskih gostilničarjev so razni vinotoči, ki rastejo kakor gobe po dežju. Vinogradniki zlasti v bližnji okolici mesta so začeli splošno prakticirati tako, da svoj pridelek na drobno razprodajajo, ker ga sicer ne morejo spraviti brez lastne izgube v denar. Ze nekaj let sem občutijo mariborski gostilničarji to hudo konkurenco. Dočim se ob nedeljah po vinotočih ljudje kar drenjajo, zevajo mariborske gostilne prazne. Za letošnje leto je že do sedaj prijavljenih v najbližji okolici nad 150 vinotočev. Ne je razmeroma nizke cene (liter po 8 do 10 dinarjev), ampak tudi krasni tprehodi v lep okolič imajo pač za meščane posebno privlačnost, ki je še tako solidna potrežba po mestnih gostilnah ne more nadomestiti.

u— Počitniška zamenjava dijaštva v CSR. Poročali smo že, da sta uvedle češka in jugoslovska JČLga obširno akcijo za zamenjavo dijaštva med počitniki. Starše in dijakle opozarjamo, da so že sedaj na razpolago tozadevne vprašalne pole, ki jih naj interesi izpolnijo v upravi »Tabora«, Jurčičeva ulica, ali podružnici »Jutra«, Barvarska ulica. Informacije pa dajejo tudi vsi odborniki lige v Mariboru. Vsak, ki hoče dati svojega otroka na Češko, se zaveže, da bo sprejel češkega dijakla pod enakimi pogoji za dobo 1. do 2. mesecev.

u— Zdravstveno stanje v Mariboru. Od 15. do 21. t. m. so v Mariboru obolele 3 osebe na davici, na škrlatinki je izmed 9 bolnih oseb ozdravilo 5, na legarju pa je bila bolna 1 oseba. Smrtnih slučajev zaradi nalezljivih bolezni ni bilo.

u— Društvo bančnih uradnikov v Mariboru je na svojem občnem zboru minulo soboto ponovno izvolilo za predsednika g. Franja Skaza, uradnika tukajšnje podružnice Ljubljanske kreditne banke. V imenu ljubljanske organizacije se je udeležil zborovanja g. Niko Gogača, prokurist iste banke v Ljubljani.

u— Nenavadni dar je našla neka Marija S. v Mariboru, ko se je minulo nedeljo vrnila v svoje stanovanje. Na postelji je bilo jokalo komaj 7 dni staro dete, ki ga ji je nekdo v njeni odsotnosti prinesel v hišo. Ženska seveda ni vedela, kaj počne z otrokom in ga je odnesla na policijo, kjer so ga nato oddali neki stranki v oskrbo. Kakor je dognala preiskava, je otroka ostavila nezakonska mati Marija Č., zoper katero je uvedeno kazensko postopanje.

u— Dete v kanalu. Glavni kanal, ki vodi po Kopališki ulici mimo Narodnega doma v Dravo, je pred par dnevi naplavlil ob izlivu otroško trupelico, ki je morala že dalj časa ležati v vodi. Sumijo, da je brezsrčna mati vrgla otroka živega v kanal, ker na truplu ni najti nikakih znakov nasilja. Sodna komisija je odredila prevoz trupla v mrtvašnico, kjer se je včeraj vršila obdukcija. Policija je pridno na delu, da izsledi zverinsko mater.

u— Zopet nesreča v Rušah. Včeraj se je v Rušah težko ponesrečil 30letni hlapec Fr. Koščak, uslužben pri g. Pogačniku. Pomagal je pri razkladanju železnega kolesa za fužine. Po neprevidnosti nekaterih pomočnikov je nad pol tone težko kolo zdrknilo z voza ter pokopalo pod seboj hlapca Koščaka, ki se ni mogel več umakniti. Zlomilo mu je križ in več reber. Težko ranjenega so po prvi zdravniški pomoči pri peljali v mariborsko bolnico.

POZOR!

Opozorjeto so, da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih! Kupite eden par in preprečite se. — Nagavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

Da najboljši je to znaj,
Colombo Ceylon čaj!

Naši onstran granic

p— Fašistovska kriza v Trstu. Na zborovanju fašistovskih železničarjev je govornik posl. Ricci, ki je prišel iz Rima, da reši krizo v tržaškem fašizmu. Naglašal je, da se v Trstu pridno dela in da se to delo ne sme motiti. Prišel je, da spravi stranko v trdno in stalno ravnotežje. Historični zvišja stranka ne potrebuje. Tok normalnosti ne sme zadeti na nikake ovire in Mussolinijevo delovanje se ne sme zadrževati z lojalno in osebno pretiranostjo in brezobzirnostjo. Fašizem je korakajoča armada. Nihče se ne sme postavljati proti njenemu pohodu in desorijentaciji morajo nehati za vedno... Hudi poper za kapetana Lupetino, ki je sedaj odzigan in je konec tudi njegove slave, kakor je izgubil marsikateri fašistovski nasilnež njegove vrste Ricci je obljubil, da bo z vso svojo močjo branil interese Trsta. Takih napovedi so Tržančani čuli že nebroj, obistinila se ni še nobena.

p— Nikolo Tommaso zlorablja fašizem. «Il Popolo di Trieste» pri svojem vsakdanjem vdihovanju po Dalmaciji. V predah tega lista je Dalmacija čisto italijanska zemlja in gorje onemu, ki bi trdil, da Italija nima pravice do nje. «Popolo» grozi s pestjo onim mornarjem, ki so v Šibeniku od strani beneškega leva, ki pa ni bil nič drugega nego spomin na nekdanje italijansko trdnjavo, kakršnemu Dalmatinci niso jo več zapustili. Fašistovski glasilo profanira spomin na Tommaso. On je bil propovednik miru in lepega sožitja med obema narodoma in neznano mu je bilo vsako tako razpoloženje, kakršno kažejo fašisti proti Jugoslovenom. Ako bi Tommaso vstal iz groba in videl fašistovsko početje, bi se zgražal, zjokal bi se in izginila bi iz njegovega plemenitega srca vsaka gorečnost za Italijo. Fašisti bi ga proglasili za svojega sovražnika in preganjali bi ga. Tommaso pa bi se veselil jugoslovenske Dalmacije.

p— Fašistovski dom zgradijo v Sempetru na Krasu. Fašistovski politični tajnik je prišel nabirati denar in iskati pomoči pri raznih faktorijih. Sedaj poroča svojim tovarišem, da bo mogoče najbrže že v kratkem času prirediti graditi fašistovski dom v Sempetru.

p— Rokoborec svetovnega slovesa je Tržančan Giovanni Raicevich. Te dni se je vrnil v Trst po odsotnosti 25 let. Zbežal je bil svoj čas pred avstrijsko vojaško suknjo. Postal je sloveč sportnik. Slovesno so ga sprejeli v Trstu, kakor to znajo Italijani. Raicevich je bil v vojni italijanski vojak in sedaj je fašist. «Il Popolo di Trieste» ga proslavlja in pozdravlja v njem «jeklenega orjaka, ki je nosil po cestah sveta silo in harmonično lepoto večnih oblik plemenita». Vprašamo, katerega plemena? List izraža

Iz Celja

e— Glasbena Matica. Mladinski zbor in orkester Glasbene Matice v Celju nastopila v mesecu aprilu pri svoji I. javni predstavi. Kjer se bodo peli večglasni zbori za mladinski zbor ter izvajala J. Haydnova «Otroška simfonija». Dne 14. marca ob pol 11. uri dopoldne prirediti Glasbena Matica v mali dvorani Celjskega doma letošnje mladinsko predavanje s koncertom pod naslovom «Francoska glasba». Sodeluje violončelnica gđ. Vida Jerajeva, ki poučuje etos gosli v Celjski Glasbeni Matici. Dne 16. marca se bo vršil koncert violončelnice K. Samcine in pianista g. prof. Hrn. Kromerja iz Gradca. Dne 15. marca bo detala igrala oba imenovana tudi v Ljubljani pod okriljem ljubljanske filharmonične družbe.

e— Prehod čez Voglajno. Za železniškim mostom nad carinarnico je poljala pot preko lesene brvi na Stari grad in na hrib sv. Jožefa. Pri zadnji veliki povodnji na sv. Voglajno to brv odnesla. Kdor hoče priti sedaj na drugo stran potoka, mora napraviti ovinek ali mimo Rebuscheva ali pa čez brv pri Grenadirju. Ker se v občinskem svetu šele rešuje vprašanje ali naj se postavi čez Voglajno most ali brv in še ni pričakovati, da bo eno ali drugo v par mesecih dogotovljeno, bi se radi številnega prometa v tem okoliščini izplačalo, da bi kdo začasno prevažal ljudi čez Voglajno s čolnom. Kak invalid ali sicer kak podjeten človek bi našel pri tem nekaj časa lep zaslužek. Tudi mešana občina bi mu šla gotovo na roko.

e— Državna krajevna zaščita dece in mlade v Celju priredi 6. marca ob 3. popoldne v telovadnici mestne osnovne šole pravilni popoldan za deca. Pravilnice bo pripovedovala gđ. Manca Komarova iz Ljubljane. Mladini bodo prinesle pravilnice zelo urko, odraslim pa razvedrilo in zabavo. Vabimo k mnogobrojni udeležbi.

Iz Trbovelj

e— Tukajšnje orožništvo je aretiralo večeraj dvojico elegantnih dam in ju odpredmilo k okrajnemu sodišču v Laško. Prizor je opazovalo mnogo ljudi, pred katerim sta dami zakrivali svoj obraz z boami.

e— Po novem pravilniku so bili upokojeni naslednji rudarji s pokojnino do 800 Din na mesec: Franc Alif (800 Din), Anton Blažič (800), Jernej Borštnar (536), Alojz Bolte (728), Ivan Barovč (800), Anton Bala (776), Jakob Bukovšek (680), Jože Česnovar (776), Ignac Drnovšek (800), Jakob Horšek (800), Franc Jurč (632), Ivan Izlaker (569), Nikolaj Kovč (800), Jakob Kreže (732), Franc Kotar (800), Peter Lautar (800), Jurij Murn (560), Miha Prestar (800), Jakob Pohorljak (600), Matija Pader (800), Anton Poljšak (752), Ivan Ravnikar (800), Franc Šunter (728), Franc Setinšek (800).

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, 23. februarja 1926

Višina barometra 308,8 m

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smer vetra in brzina v m	Oblačnost	Vrsta padavine
opazovanja				%		0-10	ob opazovanju v mm do 7 ure
Ljubljana (dvorac)	7.	769,8	2,7	93	NNW 1	10	0
	8.	770,3	2,8	94	N 0-1	10	mežla
	14.	768,8	1,07	63	SW 1	1	mežla
Zagreb	21.	770,7	7,0	78	NE 1	2	
	8.	769,4	8,0	87	S 1,5	9	0
	8.	768,4	7,0	92	NW 1,5	10	0
Beograd	8.	768,4	7,0	92	NW 1,5	10	0
Sarajevo	8.	767,8	5,0	83	mirno	10	pršica
Skopje	8.	767,2	7,0	91	NNW 1,5	10	dež 0,1
Građ-Dubrovnik	7.	765,8	12,0	67	mirno	8	0
Praga	7.	769,0	5,0	—	NNW 5	5	dež 3,0

Solnce vzhaja ob 6:50, zahaja ob 17:38, luna vzhaja ob 14:33, zahaja ob 4:21.

Dunajska vremenska napoved za sredo: Večinoma jasno in miko vreme.

Sport

Občni zbor ISSK. Maribor

Preteklo nedeljo se je vršil občni zbor ISSK. Maribor, ki stopa še v sedmo leto svojega uspešnega delovanja in inicijativno za ugoden razvoj sporta v vseh panogah, zlasti nogometa, hazene in tenisa v Mariboru in mariborski oblasti. Sodelovanje mariborskega podružnice SPD, z Mariborom pa daje ugodne perspektive za razvoj zimskega sporta zlasti smučarstva, ki ima v legi našega Pohorja dane vse predpogoje.

Klubov predsednik g. ravnatelj Ciril Toman je otvoril občni zbor in pozdravil delegata LNP, g. Kosta, predsednika MO, g. Radolčića in predsednika mariborske podružnice SPD g. dr. Senjora.

Iz obširnih poročil odbornikov in načelnikov sekcij nogometa, tenisa, hazene, zimskega sporta ter lahkotletike, posnemamo, da beležita najbolj ugoden razmah tenisa in hazene, manje nogomet; dasi je klub razvil ravno v nogometu vsestransko delovanje, so izostali pričakovani uspehi, ker je igralcem manjkala prava sportna, disciplinirana vrgoja in potrebna nescična ljubezen do kluba. Kljub temu je bilanca dela in uspehov razveselila. Klubovo nogometno moštvo si je priporilo v preteklem letu prehod pokal LNP ter drugo mesto na prvenstveni tabeli mariborskega okrožja. Občudovanja vredni je hazenski tim, ki se je tekom jesenske sezone razvil v eno najboljših rokometnih družin v mariborski oblasti. Na I. damskem lahkotletičnem mitingu v Mariboru so zasedle klubove hazenasi prvo mesto.

Finančno-gospodarsko delo je bilo, kakor posnemamo iz poročil blaginjskega g. Vodeba in načelnika uprave igrišča g. Rogliča, presenetljivo veliko. Denarnega prometa je bilo okoli 375.000 Din, investicije za napravo tribune in ograje okrog igrišča, ki se sedaj planira, so znašale 70.000 Din.

V odbor, kateremu zopet načeljuje agilni sportni delavec g. Ciril Toman, so bili izvoljeni sledeči gg. srezi poglavar Ivo Poljanec, Verstovšek Zdenko, Dolžal Lojze, Wagner Maks, Rudolf Vodeb in dr. Stomol; načelnik hazene sekcije g. Zora dr. Ravnikova, nogometa g. Hvalenc, tenisa g. Radovan Sepec, zimskega sporta g. Golubovič, lahkotletike g. Cizelj in uprave igrišč g. Ivan Roglič; pregledovalci računov: gg. Dela, Merčan in Pogačnik.

Zelimo, da bi zlasti slovenska javnost v Mariboru obračala večjo pozornost in nudila klubu vsestransko podporo, ki jo prvi slovenski sportni klub tudi zasluži.

Cross-country prvenstvo LLAP za I. 1926.

Ljubljanski lahkotletski podsavez razpisuje za 21. marca t. l. cross-country prvenstvo LLAP, za moštva, kakor tudi poedince za leto 1926. Dolgost proge znaša 7500 metrov. Proga, kakor tudi mesto in čas starta se objavi naknadno. Prijave s priloženo prijavnico v znesku 30 Din za moštvo, za poedince pa 15 Din je poslati najkasneje do 14. marca t. l. ob 12. uri na naslov: g. Hinko Stepančič, Gradbena direkcija, Turjaški trg. Naknadne prijave se ne sprejamejo. Tekmovanje se vrši po pravilih JLAS Nagraje so 3 kolajne s priznanicami za prva tri plasirana moštva in 3 kolajne s priznanicami za prve tri najboljše plasirane poedince. Predpisi za moštva: Nastopiti smejo moštva od najmanj 4 tekačev, od katerih 3 najboljša določijo uspeh moštva; prvi na cilju dobi 1 točko, drugi 2 točke itd.; moštvo z najmanj točk se proglasi za zmagovalca. Ravnotako se najboljši trije plasirajo kot poedinci brez obzira na to, kateremu moštvu pripadajo. Moštva enega kluba z manj kakor 4 tekači ne morejo startati. — LLAP.

Službeno iz LNP. Danes v sredo 24. t. m. v kavarni Evropa ob 20. seja p. o. in ob 20.30 seja u. o. — Tajnik II.

Službene objave LLAP. JLAS javlja, da je na prošnjo Beogr. Lahkotl. Podsaveza in z ozirom na slabo fin. stanje klubov izven Zagreba v misli št. 12. točke 17. izpremenil propozicije cross-country prvenstva države, ki se vrši v Zagrebu 4. aprila t. l. v toliko, da lahko tekmujejo za prvenstvo tudi poedinci, tako da ne morajo od vsakega kluba nastopiti samo moštva. Opozarjajo se vsi klubi, člani LLAP, da morajo prijave za državno prvenstvo v cross-country poslati JLASu potom LLAPa, in sicer najkasneje 14 dni pred dnem prvenstva, t. j. do 21. marca t. l. Z ozirom na to, ker ni Beogr. Lahkotl. Podsavez do konca I. 1925. javil, ako more izvesti državno prvenstvo (za moške), se izvedba istega v zmislu sklepa glavne skupščine JLASa avtomatski prenese na Zagrebški Lahkotletski Podsavez. Prvenstveno tekmovalje se vrši torej v Zagrebu dne 4. septembra t. l. — Tajnik I.

Spilski Hajduk bo marca meseca igral dve tekmi na Dunaju, in sicer proti Wackru.

Sparta : Slavija, Nedoljska prvenstva. Na tekma med praško Slavijo in Sparto, pri kateri je zmagala Sparta je bil 38. prvenstveni boj med imenovanimi kluboma. Sparta je zmagala pri dvajsetih, Slavija pri enajstih točkah. Ostale tekme so bile neodločene. Score, ki priča o srditosti teh bojev, znaša 72 : 67 za Sparto.

Skoraj neverjetni rekord v smučskih skih je s 70 m postavil Norvežan Tulin Thams. Njegov rojak Rund je izven konkurence dosegel celo 70,5 m.

Se enkrat Paulino : Diener. Iz Berlina javljajo, da se bo na zahtevo Paulinovega managerja Descamps, ki trdi, da odločitev razodisča v zadnjem boju med Paulinom in Dienerjem ni bila pravična, vršil ponoven match med imenovanimi boksařima in sicer aprila meseca v Parizu.

Novi odbor zagrebške Concordije. Na nedeljskem občnem zboru je bil soglasno izvoljen nastopni novi odbor: Predsednik Bosnić, odborniki gg. Dembić, Kos, Mudrovčić, Pavličić, Nikica, dr. Prebeg, Romanin, Sudar, dr. Seno, Vrbanić, Dragutin in Zangl.

S. K. Ilića (damska sekcija). Odborova seja v četrtke dne 23. t. m. ob 20. uri v damskem salonu kavarni Emona. Prosim polnoštevilne udeležbe. — Načelnik.

Vremensko poročilo od 23. t. m. Kranjska gora ob 7. jutraj: Temperatura — 3 step. C, barometer se dviga, brez oblačov, mirno, brez vetra; sen 10 cm.

Bohinjska Bistrica, ob 7. jutraj: Temperatura + 1 step. C, jasno, brez vetra, za zimski sport neugodno.

Gospodarstvo

Neprilike pri oddaji državnih dobav in pri javnih licitacijah

Med obrtniškim, trgovskim in industrijskim krogi se čujejo opetovano pritožbe nad raznimi neradostmi, ki se dogajajo pri oddaji javnih dobav, ter neprilikami, ki one mogočajo domačim podjetnikom in dobaviteljem mnogokrat udeležbo na javnih dobavah in licitacijah. Opetovano se pritožujejo domači interesi nad dejstvom, da se da je prednost inozemskim izdelkom pred domačimi proizvodi, dasi zakon o radniam izrecno določa v čl. 140., da se mora dati prednost domačim, četudi so do 10% dražji kakor inozemski proizvodi.

Zaradi opetovanih pritožb je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na zadnji predsedstveni seji sklenila, prirediti o tem vprašanju, ki postaja zaradi rastoče nezaposlenosti in stagnacije vedno bolj pereče, podrobno anketo ter pozivila tem potnim vse interese, ki se udeležujejo javnih licitacij in dobav, da ji naopozneje do 8. marca sporočijo:

1.) Kakšne neprilike so imeli pri javnih licitacijah in izvrševanju javnih dobav?

2.) Kaj najbolj ovira udeležbo domačih dobaviteljev na javnih licitacijah: ali in v kolikoli previseke takse, predpisi o kavcih, zavlačevanje likvidacije ali izplačil, prekratko odmerjeni dobavni termini, odnosno kateri drugi vzroki?

V interesu stvari je, da se na javnih dobavah zainteresirane trdnje v čim večji meri odzovejo zborničnemu vabilu in navedejo podrobno in konkretno vse ovire udeležbe in dodelitev javnih dobav.

Mednarodnost Lipskega velesejma

Znamenito zgodovinsko mesto Lipsko, ki je tretje največje mesto Nemčije, je zaslovelo po vsem svetu predvsem zaradi svojega mednarodnega velesejma, ki se prireja dvakrat na leto, spomlad in jeseni. Lipsko je nadalje središče svetovnih nemških industrijskih, kakor kmetijskih, izdelovalnih glasbenih instrumentov, kovinskih in tekstilnih industrijskih. Slovci pa Lipsko tudi kot največnje trgovinsko mesto Srednje Nemčije, zlasti po svoji trgovini s knjigami.

Na Lipski velesejem prihajajo trgovci iz najoddaljenejših dežel. Zlasti njegove pomladne pridelitve posejajo tučci v velikem številu. Tako je izkazovala lanska pomladna pridelitev med 180.000 posetniki 17.162 inozemcev, ki so bili iz naslednjih držav: iz Poljske, Češkoslovaške in Rusije 5430, iz Avstrije in balkanskih držav 3790, iz Zapadne Evrope 2660, iz Italije in Švice 1380, iz Anglije 260, iz Amerike in drugih prekomorskih dežel 977, iz severnih držav Evrope (iz Švedske, Norveške, Nizozemske, Danske) 950, iz baltskih držav iz Finske, Estonije Litve itd. 715.

Število razstavilcev na lanskem pomladnem sejmu je znašalo 13.996, med katerimi je bilo 692 inozemskih tvrdk. In sicer iz Amerike, Belgije, Danske, Odanske, Anglije, Francije, Nizozemske, Italije, Letske, Avstrije, Poljske, Rumunije, Rusije, Švedske, Svice, Češkoslovaške in Madžarske.

Lansko jesensko pridelitev je postilo 9200 inozemcev, a med 12.200 razstavilajočimi tvrdkami je bilo 656 inozemskih. Te pridelitve so se prvič udeležili tudi razstavilci iz Severne Afrike, namreč Tripolisa. V celem je med 656 inozemskimi tvrdkami bilo zastopanih 17 narodov.

Jugoslovenskih razstavilcev na Lipski velesejem ni, dasi se producirajo v naši državi razni proizvodi, ki bi se mogli uspešno razpečati v Nemčiji in za katere bi se go tovo izplačala propaganda na tem sejmu, katerega posejajo poleg Nemcev kakor rečeno tudi številni inozemci. Koliko prihaja posetnikov na Lipski velesejem iz Jugoslavije ni razvidno iz statistike, ki jo imamo v rokah. Priporočljivo bi pač bilo, da bi si naši gospodarski krogi ogledali v čim večjem številu ta sloveč mednarodni velesejem ki se bo otvoril 28. t. m. in bo trajal do 6. marca, temeljni sejem do 10. marca t. l. Dejstvo je da bodo trgovinski stiki med obema državama vedno precejšnji, ker oddaljenost med obema državama ni velika. Za živahne trgovinske stike med obema državama pa govori predvsem to, da je naša kraljevina pretežno agrarna država, dočim je Nemčija pretežno industrijska država z ogromno produkcijo najrazličnejših industrijskih izdelkov.

Narodna banka SHS

Stanje 15. februarja 1926.

(V milijonih Din: v oklepajih razlike napram stanju 8. t. m.)

Aktivna: kovinska podloga 427,8 (—13,5); posojila 299,4 (+3,5); račun za odkup kronskih novčanic 1152,9; račun začasne razmenjave 348,3; državni dolg 2966,3; vrednost državnih domov, založenih za izdajane novčane 2138,3; saldo raznih računov 569,0 (—82,0). Skupno 8902,4.

Pasivna: vplačani deli glavnice 28,4; rezervni fond 7,4; novčanič v obtoku 5704,9 (—119,9); državni račun začasne razmenjave 348,3; državne terjatve po raznih računih 170,9 (+48,5); razne obveznosti 427,3 (—20,5); državna terjatva za založene domene 2138,3; nadavek za nakupovanje zlata za glavnico in fonde 76,5. Skupno 8902,4.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (23. t. m.) Pšenica: baška, 2 vagona 285—287,50 Turšica: baška, stara, 1 vagon 145; glavna proza, nova, 3 vagoni 114; sremstva za maj, pariteta 108,10, 10 vagonov 132; srbinska, pariteta Obrenovac, 2 vagona 118. Tendenca nihača.

Zivinski sejem v Mariboru (23. t. m.) je bil jako dobro obiskan. Kupčila je bila zelo živahna. Priglasenih je bilo 611 glav in sicer 13 konjev, 215 volov, 368 krav in 6 telet. Od tega je bilo prodanih 318 glav: med tem za Avstrijo 41, za Italijo 69 komadov. Cene za kr žive teže so bile naslednje: debeli voli 8—8,50, poldebili 7—7,50, bikli za klanje 4—6,25 glavne krave debele 6,50—7, plemenske krave za klobasarije 3—4 moljne in breje krave 5—6, krave za klobasarije 3—4, moljne in breje krave 4,50—6,50 mlada živina 5,25—7,75 Din. Mesne cene svedova 8—9, telatna 12,50—20, svinjina 12,50—27 Din za kg.

Dunajski goveji sejem (22. t. m.) Dogon 2185 glav; od tega iz Jugoslavije 46. Cene nespremenjene. Za kg žive teže notirajo: vol 1. 1,55—1,80 (izjemno 1,85—2,15), li 1,25—1,50, III. 1,05—1,20, bikli 1,10—1,45, (II,60) krave 1—1,40 (1,55) in slaba živina 0,60—1 šling.

Dunajska borza za kmetijske proizvode. (22. t. m.) Koncem prejšnjega tedna se je tendenca na ameriških borzah okrepla. Na dunajskem tržišču kakor običajno majhen promet. Cene se drže. Uradne novice nespremenjene. Notirajo vključno blagovno-prometni davki brez carine za 100 kg v šlingih: pšenica: domača 39,50—40, madžarska, potiska 44—46,50; rž: marchfeldska 27—27,50; turščica: 20,25—21,25; oves domači 28—29.

— Službeni tečaji za mesec marec: 1 napoleonod 218; 1 turška lira 247; 1 angleški funt 276; 1 dolar 56,60; 1 kanadski dolar 56,35; 1 zlatna nemška marka 13,50; 1 poljski zlatnik 7,65; 1 avstrijski šiling 7,98; 100 francoskih frankov 207; 100 švicarskih frankov 193; 100 italijanskih lir 229; 100 belgijskih frankov 253; 100 nizozemskih guldenov 2270; 100 rumunskih lejev 24,30; 100 bolgarskih levov 40; 100 danskih kron 1475; 100 švedskih kron 1520; 100 norveških kron 1190; 100 pezet 800; 100 grških drahem 80; 10 češkoslovaških kron 168; 1 milijon madžarskih kron 796 Din.

— Položaj na tržišču jalc. Prodnica jalc v državi je prišlo ugodnega vremena pričela večati. Zaradi tega so tudi cene oslabele, tako da se v Sloveniji na drobno dobe že tudi po 1 Din komad. Bolje blago se prodaja pri nas na drobno po 1,25 do največ 1,50 Din komad. Nakupne cene v državi so povprečno po 1 Din komad. Povpraševanje iz inozemstva je prav majhno, ker je povsod velika produkcija. Cene povsod padajo.

— Občni zbor Jma Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani dne 8. marca t. l. ob 10. v sejni sobi zavoda v Ljubljani.

— Likvidacija. Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Jenčici, r. z. o. z., se je razdružila in prešla v likvidacijo. Upniki se pozivajo na prijavo terjatev.

— Konkurz je razglašen o imovini Jakoba Planinskega, posestnika in trgovca v Kandiji. Prvi zbir upnikov pri okrajnem sodišču v Novem mestu 10. marca ob devetih.

— Odrava konkurza. Konkurz, razglašen o imovini Mateja Zorka, trgovca v St. Juriju ob južni železnici, je odpravljen s pritrilom vseh upnikov, po § 167. k. z.

— Direkcija državnih železnic, mašinsko odeljenje. Ljubljana, razpisuje ponovno oddajo prevoza raznega materiala od postaje Rakce do črpalke v Zelšah. Natančnejši pogoji so razvidni pri mašinskem odeljenju di rekcije. Rok za vlaganje ponudb do 8. marca t. l. ob 11. ure.

Borze

23. februarja.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupnili zaključki.) Vrednote: investicijske 74—77,50, Vojna škoda 278—282, zastavni Kraniški 20—22, komunalni Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 200—205 (202), Ljubljanska kreditna 200—220, Slavenska 50—0, Merkantilna 100—104, Kreditni 175—185, Strojne 0—125, Vevče 110—0, Stavbna 90—100, Sešir 115—120 (115). — Blago: les: bukovi železniški pragovi: 2,51 do 2,69 m, 13½×23¼×14 cm, 55 vagonov 30—31, (30), 2,45 m, 12½×22×12½ cm, fco vagon meja 0 post. 10 vagonov 25—26, (25); gabrovi hlodi (bel gaber) od 2,50 m napr., od 28 cm prem. na prel, zdravi, ravni, fco vagon, nakl. post 400—0; hrastovi plohi, neobrobjeni, od 30 do 50 mm, od 2 m napr., fco vagon meja tranz. 0—950; hrastovi plohi obrobjeni, 43 mm, 2,65 m in 53 mm 2,80 m, vse od 18 do 30 cm, fco Postolna tranz 0—1300; bukova mellšča 27×27, 1 m dolž., la, fco vagon meja 0—775; smrekovi hlodi od 25 cm prem. napr. 4 m dolž., fco Domžale 250—0; celulozni les, fco meja 210—0; premox: nespremenjen: poljski pridelki: zaključek: turščica časa primerno suha, pariteta Vinokovci, gar. zdravo prispelje do Ljubljane, 1 vagon 120—120, (120). Drugeče same ponudbe nič povpraševanja.

ZAGREB. V bančnih vrednotah slabši promet kakor včeraj. Vojna škoda nespremenjena. — Dinar mednarodno nespremenjen. Od drugih deviz so mednarodno čvrstejši London, Newyork in Pariz. Na zagrebškem deviznem tržišču dovolj blaga. In tervencije ni bilo. Promet 14 milijonov Din. Notirale so devize: Dunaj 799,7—803,7, Berlin 1352,5—1356,5, Italija izplačilo 228,07—229,27, London izplačilo 276,21—277,41, Newyork kabel 56,72 in pol — 57,02 in pol, ček 56,673—56,973, Pariz : 203,55—205,55, Praga 168,13—169,13, Švica 109,75—109,75 v valute: dolar 56—56,30, mk 0,0798—0,0802; efekti: bančni: Eskomptna 121—122, Hipo 66,5—67,5, Jugo 105—106, Prastredona 976—980, Srpska 144—145, Ljubljanska kreditna 200—0; industrijski: Eksploatacija 29—30, Isis 60—61, Slavonija 42—43, Trbovlje 390—0, Vevče 105—0, državni: investicijske 77—78, agrarne 44,5—45,25, Vojna škoda, promptna 279—280, za februar 280—280,5, za marec 282—283.

BEOGRAD. Devize: Amsterdam 2280—2282, Atene 80—83, Dunaj 801—801,5, Berlin 1354—1355, Bruselj 258—258,75, Bukarešta 23,75—24,2, Italija 228,65—228,75, London 276,75—276,85, Newyork 56,8—56,825, Pariz 204—205, Praga 168,6—168,65, Švica 109,75—109,92.

TRST. Devize: Beograd 43,70—43,90, Dunaj 349—

Iz življenja in sveta

Letošnja Amundsenova ekspedicija na severni tečaj

Bližajo se pomladanski dnevi in ž njimi rastejo opomini Amundsenu da se bo kmalu treba odpraviti na pot v ledeno kraje. Lanska ekspedicija, ki se je o nji že splošno mislilo, da je vzela nesrečen konec, se je sicer vrnila nazaj v domovino, toda odkritja, ki si jih je svet obetal, so izostala. Amundsenu ni preostalo nič drugega, kakor da se odloči za nov polet na severno točn našo zemljo.

Letošnja ekspedicija bo nosila ime po dveh članih, ki se je bosta udeležila. Prvi je seveda Amundsen, izkušeni in odporni severni medved, ki so mu dobro znane prilike na ledenem koncu zemeljske oble. Drugi je Ellsworth, znani Amundsenov tovariš od lanskega leta, ki je pomagal Amundsenu do lanske ekspedicije z denarno podporo svojega očeta.

Letalo, s katerim pojdejo Amundsen in njegovi sopotniki na sever, je italijanskega izvora. Preizkusila sta ga Amundsen in norveški mornariški poročnik Riiser-Larsen lani na isen. Zračni ladji je ime «Norge», opremil pa jo je italijanski letalski polkovnik Nobile. Dolga je 105 metrov, v premeru na najširšem mestu meri 20 metrov ter ima 19 tisoč kubičnih metrov prostora. S shrambami za bencin tehta 11 ton, nese pa lahko 21 ton. Motor razvija vsak 260 konjskih sil in ženejo letalo z maksimalno brzino 110 kilometrov na uro. Pri ekonomični vožnji 80 kilometrov na uro porabi stroj 1 l g bencina na uro.

«Norge» bo letela iz Rima čez Marseille, Pariz in London ter se bo ustavila po potrebi v Oslu in Leningradu. Potem bo nadaljevala vožnjo do Kingsbaya. Izhodišče proti Alaski bo Svalbard.

Posadka ladje bo štela osem Norvežanov, šest Italijanov in enega Šveda. Vrhovni vodja ekspedicije bo sam Amundsen, glavni pilot bo Larsen, navigacija bo oskrboval Nobile, pri krmlu bosta Hergen in Wisting, izvešteljsko službo prevzame Gottwald, za telegrafista bo Olonkin, kot vremenoslovec pojde zraven Malmgren, kot novinar Ramm. Poveljstvo nad stroji bo imel inženjer Omdahl. Ekspedicija bo imela šest italijanskih strojnikov, ki pa še niso določeni. Zrakoplov bo plul pod norveško zastavo.

Sredstva za ekspedicijo je letos prekrbel norveški «Aeroklub», ki ga upravljajo glavni meceni: dr. Rold Thomassen, Maor Johann Sverre ter Alf B. Bryn.

Posadka se bo seveda morala pripraviti na to, da bo uživala strogo racionalno hrano. Cokolada in biskviti bosta poglaviti preživili zračnoplavci. Na ladji bo za en mesec provijanta. Vsak mož dobi za vožnjo kožuhasto vrečo iz kože severnega jelena eno padalo, čevlje za sneg in smuči. Razume se, da pritiče vsakemu članu ekspedicije še drugo, kar je za tako potovanje nujno potrebno. Orožja in municije bo naložila ekspedicija po potrebi. Tudi priprave za znanstveno raziskavanje bodo zelo izdatne. Amundsen bo napravil več snimkov ter obeta prinesiti nazaj s seboj celo film o monotonem življenju na skrajnem severu naše zemlje.

Ekspedicija se bo na svoji vožnji posluževala vseh pomožnih sredstev, da pride čimprej in čim lažje na cilj ter doseže, česar ni pred njo še nihče dosegel.

Zagonetna carjeva hči v Berlinu

Ze mesece in mesece se vleče med ruskimi emigranti pravda, je-li res, da se nahaja hči umorjenega ruskega carja Nikolaja še pri življenju ali ne. Nihče ne more jasno povedati, ali gre pri dami v berlinskem sanatoriju za skrbno preračunan trik ali za resnico. Poročilo smo že o tej misteriozni gospe Čajkovski. Ona ne govori nič, leži kakor mrtva, srce ji le rahlo bije, okoli njene bol-

niške postelje pa se še nadalje zbirajo emigranti iz Rusije in jo gledajo. Prevladuje zopet mnenje, da težko bolna gospa ipak utegne biti carjeva hči Anastazija, ki jo je rešil neki vojak ali častnik rdeče garde, ko so boljševiki ubili carsko rodbino.

Sporočilo pravi, da je bila ena izmed carjevih hčera le napol usmrčena. Rdečim vojakom je bilo naročeno, da morajo trupla mrličev nometati v jama. Oni, ki so bili dolžni izpolniti ukaz, pa so bili pijani in so posel opravili zelo površno. Na ta način se je baje posrečilo enemu izmed stražnikov oti napol mrtvo carjevo hčer Anastazijo. Preoblekel jo je, se poročil ž njo ter jo odpeljal čez rumunsko mejo. Njun beg je bil strašen, poln muk in trpljenja. Žensko so poleg moškega spremljali tudi njegovi sorodniki, da so lažje maskirali pobeg. Tako sta prišla Anastazija in njen spremljevalec v Rumunijo. Komaj sta prekorčila mejo, so doznale boljševiške oblasti za beg in so poslale za beguni vojaške oddelke, ki na jih niso več dosegli.

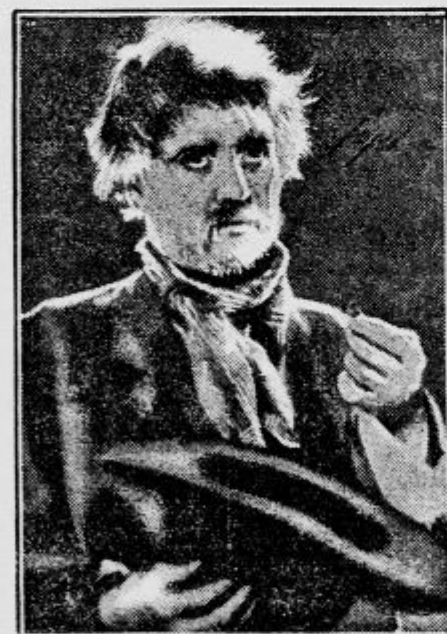
Toda Nemesis je sledila dalje. Rešitelj carjeve hčere je bil v Rumuniji zavrato ustreljen na ulici. Baje je bil umor naročen. Zdaj je sklenil rešiteljev brat, da prevzame nase dolžnost pokojnika in je zbežal z Anastazijo iz Rumunije. Potovala sta peš do Berlina, kjer sta se nastanila v nekem hotelu. Tja prišedši, je zadela damo tako močni živčni napad, da jo morali spraviti v sanatorij, kjer si je dolga zacet opomogla.

Vse to se je godilo že pred šestimi leti. Dne 27. februarja 1920 se je skušala dama vreči skozi okno. Pri prvem samomorilnem poskusu so jo zadržali, drugič pa se ji je nakana deloma posrečila. Anastazija je padla v nek prekop.

Metamorfoze filmske dive

Liane Hard v naturi

Liane Hard v vlogi starega berača

iz katerega so jo z velikimi težavami rešili in potegnili na suho. Padec pa ji je vzel dar govora, brez katerega je ostala do danes. Ker ni govorila z nikomur, so jo zdravniki proglasili za zblaznelo in so jo tudi spravili v zadržni oddelk v Dalldorfu.

Bolnica ni dala od sebe nobene besede, ležala je in še vedno leži kakor mrtva. Le fizično se je toliko popravila, da so jo pred meseci vzeli iz oddelka v Dalldorfu in jo izročili privatni zdravniški oskrbi v sanatoriju.

Tu so zdravniki ugotovili, da se je lotila gospe Čajkovske tuberkuloza, ki ni več ozdravljiva. Ker je dama dobila dva krepka udarca s puškinim kopitom, no glavi, je tudi neno možgansko stanje zelo slabo.

Čim se je med ruskimi monarhisti razznelo, da se nahaja Čajkovska v zasebnem sanatoriju v Berlinu, so jo začeli obiskovati v velikem številu. Prišli so celo odposlanci ruske carice-mater Dagmar, ki živi na Danskem. Začeli so nabirati denarne darove, do omogočijo pacientinji obstanek v sanatoriju. Pozneje je baje prevzela vzdrževanje ge Čajkovske neka nordijska država, ki teden za tednom plačuje račune zdravilišča. In vendar navzlic vsemu temu še vedno ni jasno, ali je gospa Čajkovska zares carjeva hči. Ruski monarhisti pritrjujejo. Zato pa so nemške novine tem bolj skeptične in nalašč zapletajo osebnost gospe Čajkovske v večjo misterioznost, kakor je v resnici.

Windischgrätz in izdajevanje

Madžarska falzifikatorska afera postaja čedalje bolj dolgočasna. Na pozorišču so vedno ene in iste figure in le redko se pojavljajo nova nijansa. vredna kronistove zabeležebe.

Tak dogodek je bil prošle dni, ko je prišlo v Sarospatak na posestvo princa Windischgrätz pismo iz Bombaja. Policijska oblast, ki je podvrgla vso prinečeno korespondenco kontroli, je pismo takoj zaplenila ter ga po navodilih, ki jih ima, odposlala budimpeštanskemu državnemu pravdniku.

Vsebina pisma je presenetljiva. Pojasnjuje princu pogoje, pod katerimi bi bilo mogoče naseliti v Vzhodni Indiji 100 do 150 madžarskih bivših oficirjev, ki so na Madžarskem več ali manj brez pravega poklica. Kakor se je naknadno dognalo, gre v tem primeru za častilke Ozstenburgovega detašmana, ki so se izjavili pripravljeni izseliti se, če jim kdo preskrbi primerne pozicije na tujem.

Pismo, ki je v splošnem navidezno nedolžno pisano, pa ima najbrže kake zahrbtnje motive. Poznavalci princve afere namreč zatrjujejo, da ni verjetno, da bi imel Windischgrätz pri stvari čiste roke. Bržčas je spadala tudi ta stvar v politični komplot, ki ga je aristokrat snoval ter ga hotel izvesti v zvezi z razpečevanjem ponarejenih bankovcev. Oblasti, ki imajo pismo v rokah, proučujejo vse možnosti in skušajo dobiti v roke nov material, ki bi pokazal, kako sistematično je bilo zasnovano falzificiranje in plasiranje francoskih tisočakov.

Jezero z zlatim dnom

V Kolumbijskih Andah leži 3000 metrov nad morjem jezero, o katerem sodijo strokovnjaki, da leži na njegovem dnu plast čistega zlata. Neki angleški potapljač se je pred časom pogreznul na dno jezera in je prinesel iz globine zlate šleme dragocene uhane in druge predmete, ki so bili po njegovi sodbi nekoč last starih prebivalcev v bližini tega jezera. Praprebivalce te naselbine je baje iztrebila svoječasna španska invazija.

Jezero igra tudi drugače zelo veliko in pomembno vlogo, ker sodijo domačini, da žive v njem zli duhovi. Da bi ublažili srd in mržnjo demonov pod vodo, so domači prebivalci začeli metati v jezero dragocene predmete, nakit in slično. Kasneje, ko so Španci vdrl v deželo, je bilo domače prebivalstvo naravnost prisiljeno nekam skrivati svoje imetje. Vrnili se je k jezeru in potmetalo vanj velikanse zaklade. Oku-

Danes slavnostna premijera najlepšega filma te sezije

Mati in dete

(Visoka pesem materinske ljubezni)

v katerem igra glavno vlogo umetnica svetovnega slovesa ljubljanka vse kino publike

HENNY PORTEN

Razkošje in bogastvo. — Brez sreče in zadovoljstva. — Mlado poročeni mož proda bodočega otroka, a mati se raje odreče bogastvu nego otroku. — Materino srce. — Brani kot levinja svojega otroka. — Raje v smrt v valove deročega hudournika, nego se ločiti od svojega deteta. — V hladnih valovih Rešena po težkih mukah. — Zmaga materine ljubezni in plemenitosti srca.

Osobito lepi in romantični naravni posnetki. — Prekrasna vsebina. — Izvrstna režija. — Izvanredna igra ostalih sodelujočih kot: Willy Fritsch, Ema Morena, W. Zietlerle, W. Ziegeimann in F. Kayssler.

Neizbrisen je vtis ki ga na vsakega napravi ta prekrasni film!

Predstave točno ob: 4., 6., 8. in 9. uri.

Predpredaja vstopnic od 10. do 1. ure.

Cene navadne!

Elitno KINO MATICA

vodilni kino v Ljubljani. — Telefon 124.

patorji novih krajev so ponovno skušali izvleči blago iz vode, toda napor je bil v primeri s pčilnimi uspehi skoraj ničev. Vendar so Španci odnesli sami kar je bilo mogoče. Ostavili so le tisto, česar niso mogli doseči in izvleči na suho.

V novejšem času so se vršili zopet poskusi, da se blago dvigne iz vode. L. 1904. je začela posebna družba raziskovati jezersko dno. Privlekla je na dan dokaj dragoceno zlato in dijamante. Kakor poročajo sedaj, leže v blatu na dnu jezera še vedno velikanški zakladi, ki pa jih ne bo mogoče dvigniti brez velikega aparata, za katerega je potreben ogromen kapital. To, kar je spravil na dan omenjeni inženjerski potapljač, je torej le malenkost onega, kar je še vedno zakopano in nedostopno človeškim očem in rokam. Toda čim se to le še pozitivneje dožene, se ni bati da Američani ne bi

našli potrebnega kapitala za dvigalne priprave.

× Zamenhofova ulica v Draždanah V Draždanah so pred kratkim krstili novo ulico v predmestju Leuben po sestavitelju esperanta, dr. Zamenhofu, ki je umrl L. 1917.

× Koliko vode ima Zenevsko jezero? Divno Zenevsko jezero ki leži med Švicco in Francijo, je 65 km dolgo in 14 km široko. Njegova površina znaša 582 km², njegova največja globina pa 310 m. Inženjerji so izračunali, da vsebuje jezero 89 milijard kubičnih metrov vode.

× Angleški letalec Allan Cobham na celtju Allan Cobham, ki je 11. novembra zapustil Croydon ter letel proti Kapstadtu, je došel na cilj dne 18. februarja. Pri spuščanju na zemljo mu je prirejal ljudstvo pri srčne ovacije. V odgovoru, ki ga je imel letalec pri sprejemu, je povdarjal, da so potrebni za take vožnje močnejši stroji, kakor jih imajo današnja letala. Splošno se smatra, da bo njegov polet zelo okrepil zračne zveze med Evropo in Južno Afriko.

Juž Kozak:

Otok Prvič

(Idila.)

Leja je bila nevedno dekle. Ni poznala časa, ne družbe. Zato sta ji ostala prikrita strah in bridkost. Marsikatero noč je čutila, kako ščemi žerjavica v njej, le dihi bi zadostoval in vsa bi stala v plamenih. Čudna slika jo je svarila pred ognjem, bežala je pred samo seboj.

Kopala se je, hodila po gora, nosila je seboj podobno slavnega slikarja, a v življenje tovariš se ni umela potopiti. Dokler ni izprosila in je smela k morju. Naročili so ji sobo s hrano, določili dan in uro prihoda. Blagi starec don Pietro je prejel toplo, poverljivo pismo. Tako je odšla.

Vlak je drdral po bregu nizdolu. Tam spodaj se je solnce odbijalo v širokem zrcalu in slepilo Lejine oči. Stala je pri oknu, iskala v svojem zemljevidu, se smehljala in naposled je odprla okno. Navdušeno je pozdravljala. Koga? Morsko dlan, po kateri bo vsak hip hodila.

Zvečer je dospela v kopališče. Našla je lepo sobico, okna na morje.

Srce ji je utripalo. V zadregi je gledala krog sebe. Vsako stvarco je parkrat obrnila. Nato se je nagnila skozi

okno in oprezno opazovala. Spodaj na vrtu, pod streho vinske trte se je smejala par mladih ljudi. Pri drugi mizi je sedel postaren duhovnik, poleg njega mlad, zagorel krajan.

Leja je postalo tesno v tem tujem svetu, med razposajanimi, mladimi ljudmi. Najraje bi se bila skrila pod odejo in zaspala. Toda. — preje je naročila večerjo na vrt.

Počasi se je spuščala po stopnicah. V hipu jo je pozdravil molk, iz katerega so prežale oči.

Sedla je zase. Tako težko ji je bilo, da bi se zjokala.

Počasi se je spuščala po stopnicah. V hipu jo je pozdravil molk, iz katerega so prežale oči.

Sedla je zase. Tako težko ji je bilo, da bi se zjokala.

Počasi se je spuščala po stopnicah. V hipu jo je pozdravil molk, iz katerega so prežale oči.

Sedla je zase. Tako težko ji je bilo, da bi se zjokala.

Počasi se je spuščala po stopnicah. V hipu jo je pozdravil molk, iz katerega so prežale oči.

Sedla je zase. Tako težko ji je bilo, da bi se zjokala.

Počasi se je spuščala po stopnicah. V hipu jo je pozdravil molk, iz katerega so prežale oči.

Sedla je zase. Tako težko ji je bilo, da bi se zjokala.

Počasi se je spuščala po stopnicah. V hipu jo je pozdravil molk, iz katerega so prežale oči.

Sedla je zase. Tako težko ji je bilo, da bi se zjokala.

Poleti in pozimi mornar. zdaj prevaža mene. Veste kaj, zvečer po večerji se rad vozim. pojdi z nama!

Tiho je plaval čoln Vesla so komaj slišno udarjala. Razkazala sta ji kopališče, zavili mimo skalnatega pomola ter drsli pod zvezdami.

Lejo je prevzelo. Tajna tesnoba ji je stiskala grudi iz morskih in nebesnih globlin je dihalo vanjo.

«Včasih je svet tako skrivnostno lep, da ga ne more objeti srce,» je tiho delal don Pietro.

Čez čas je zopet prekinil molk. «Vi ste potrebni počitka, danes ste se pripeljali. Jutri bo zgodaj vroče.»

Spremlil jo je do vrat in se poklonil: «Do svidenja, jutri! Jaz ne morem več spati. Jovo me odpelje nazaj pod zvezde. Čudne skrivnosti se človeku odpirajo.»

Dolgo ni zaspala. Bala se je noči. Sanjala se ji je, da se venomer nagiba k njej Jovo, kadar se upre v veslo. Vselej se mu je poizkušala umakniti. Proti jutru je zdrknila s postelje in se zbudila na tleh.

Jutri je stala v zadregi pred Jovom, izgubivšim oči v njej. Čutila je, da ji plamte lica.

Don Pietro jo je seznanil z mladimi gosti.

«Pojdite se kopat z njimi,» je svetoval, «jaz sem prestar za to.»

Ena izmed deklet se je zasmejala: «E, don Pietro plava lepo, le rib ne zna loviti.» Starec ji je požugal s prstom.

Leja se je ozrla na Jova, ki je stal za Pietrom ter jo ljubil s črnimi očmi.

«Lep je Jovo,» kakšno visoko čelo, kako rdeče ustnice!

Smeje so se vrgli v vodo, pljuskali, prekopicevali, to se je morje smejalo.

«Skoljke, školjke,»

Leja je kmalu vedela, kako se jih išče.

Medtem je neopaženo priplaval od nekod Jovo. Ona ga ni opazila. Začutila je, da jo je nekdo stisnil za gležnje ter se mu ne more izvit. Strah ji je imel sapo.

«Ja... a... azi!» Ze je zajemala vodo. Tedaj jo je neznana sila izpustila. Ko se je dvignila, je zagledala Jova.

«Don Pietro ne zna loviti rib,» se je smejal skozi zobe.

«Kaj je to?»

«Nič, ribo je vlovil,» so se hahljale družice.

«Vi ujamete veliko rib,» je vpraševala Leja, še vedno v zadregi.

«Zdaj bom vsak dan eno.»

Drugo jutro je pokazala donu Pietru pismo domov: «To noč se mi je zdelo,

da me je morski volk ugriznil. Se sedaj se mi pozna.»

Don Pietro se je smehljalo: «Koliko ste pa vi stari, gospodična Leja?»

«Že dosti let, pa še nisem nikoli nikogar poljubila.» Sladko se je hahljala. Jovo je povslovil oči.

Spoštljivo se je dvignil don Pietro: «Moja roka, gospodična, vi ste kraljica belih rož in moje sive glave.»

Sprehajala sta se ob vodi. Jovo pa je stal za oledarja. «To ni riba,» je zašepetal in zardel kot cvet nad njim.

Odslej je ni več lovil za nogo. V njeni navzočnosti mu je zastajala beseda.

Don Pietro se je skrivnostno smehljalo: «Ubozi fant.»

Nekega dne je prosila: «Jovo, vozi me po morju.»

Čoln je drsnel mimo pomola, plaval sta na temno-modrem morju. V dalji so moleli beli skalnati otoki iz njega.

«Tam so neke skale! Glej!»

«Vozi me tja.»

Previdno, z večjo roko je ustavil čoln med skalami. Nežno, kakor bi riba zaplaval.

«Splezaiva goril!»

«Težko poide!» Počasi je privezal čoln, se pogljal na skalo in dvignil Lejo za seboj.

Tam sta sedela in molčala. Morje je

Zdrastvo

Statistika slepstva v češko-slovaški

Ko motrimo češko slepčevsko šolstvo, vidimo takoj, da niso hoteli Čehi prav nič zaostajati v Avstriji za Nemci. Kakor hitro je bil ustanovljen prvi zavod za slepe na Dunaju l. 1804., že so mislili Čehi na svoj lasten zavod, ki je bil osnovan v Pragi že l. 1807. (1808.). V ta namen je bilo prepuščeno na Hradčanih obširno poslopje brezplačno. Univ. prof. dr. Alojzij Klar je sestavil pravilnik. Zavod je imel dva dela, in sicer vzgojevališče za slepe in pa zdravilišče za bolne na očeh. V zavodu so bili v zavodu le 4 gojenci. L. 1808. in 1809. so izvrševali v zavodu že očesne operacije. L. 1812. so razširili zavod z oddelkom za deklice. Prvi ravnatelj je bil vitez Platzer. Poučevali pa so razni mestni učitelji brezplačno. Prvi učitelj, ki se je docela posvetil pouku slepcev, je bil Josip Bezecny.

Ker so se izobraževali slepi gojenci na Hradčanih le v osnovnošolskih predmetih in v glasbi, v tipičnih obratih pa je malo, je bilo potrebno misliti na ustanovitev zaposlovalnice za slepe. Prof. Klar se je o tem posvetoval z ravnateljem dunajskega vzgojevališča za slepe I. V. Kleinom. Klar je ustanovil nato nov zavod na šoli za odrasle slepe, ki so se vadili v raznih tipičnih obratih zlasti v pletarstvu in ščetarstvu, pa tudi v glasbi. Zavod je dobil ime po svojem ustanovitelju »Klarov ustav slepcev«, ki ga nosi še danes. V obeh zavodih je danes okrog 160 gojencev.

Poleg teh dveh zavodov je v Pragi tudi še »Deylov internat« s 35 gojenci in pa Dom za slepe in bolehe deklice na otoku Kampa pri Pragi s 50 gojenkami iz vse republike.

Za slepe deco nemške narodnosti obstoji izza l. 1913. šola za slepe v Ustju na Labi s povprečno 30 gojenci.

Naivejši zavod za slepe je oni v Brnu za Moravsko in Slezijo. Ustanovljen je bil l. 1846 in šteje danes do 180 gojencev. Obsega: 1.) oddelke za manjnadarjene slepe; 2.) otroški vrtec; 3.) petrazredno strokovno šolo; 4.) obrtno-doljevalni tečaj; 5.) oddelke za poučevanje klavirja, orgel, gosli in pihal. poučevanje glasbene teorije, cerkvene glasbe itd.; 6.) oddelke za ugaševanje in popravljanje klavirjev; 7.) oddelke za pletarstvo in ščetarstvo. Gojenci se izobražujejo v zavodu 10 let.

Leta 1922. je ustanovila država za slovaške slepe otroke zavod za slepe v Levoči. Gojenci ostanejo v zavodu dolet, da dobe splošno izobrazbo in pa da se nauče katerega tipičnega obrta. V zavodu jih je okrog 40.

Iz navedenega sledi, da se vzgaja vseh sedmih zavodih za slepe okrog 500 gojencev, kar je od okroglo 5000 vseh slepcev lepo število. Ker šteje republika poleg tega še 5 zavetišč, domov in delavnic za slepe, in sicer v Brnu, Smichovu, Třebovic, Chrlicah pri Brnu in Hvezdlicah, v katerih je zaposlenih okrog 240 odraslih slepcev obojega spola, smatramo, da skrbi naša bratska češkoslovaška za vzgojo in pouk pa tudi za starost in onemoglost slepcev posnemajno vredno.

Na šolah in zavodih za slepe deluje kvalificirano učiteljstvo, od katerega za hitra prosvetna oblast strokovni izpit za poučevanje slepcev. Vseh učnih oseb je okrog 50 učiteljev in 15 mojstrov.

Društveno življenje slepcev je zelo živo. Republika šteje 6 slepčevskih društev. Ta so: 1.) Podporno društvo samostalnih slepcev, ustanovljeno leta 1902. Ima 228 rednih članov, lastno delavnico in prodajalnico. 2.) Združeni samostalni nevidci s 130 rednimi člani. 3.) Društvo za negovanje slepih v Bratislavi. 4.) Češki slepčevski tisk v Pragi, ki izdaja v točkopisu časopis »Zora«. 5.) Društvo češkoslovaških nevidnih esperantistov, ustanovljeno l. 1922. Ima 65 članov in izdaja v točkopisu esperantski časopis »Aurora«. 6.) Uduženje

pljuska. Leji je bilo tesno na samotni skali.

Jovo je vzel njene roke v svoje. Skozi megle ga je gledala. Videla je, da je dihal vanjo, omamljena se je umaknila. Še preden se je zavedel, mu je vrnila poljub.

»Ali me imaš rada, Leja.«

Ni mu odgovorila, skrla mu je glavo na prsih. Tako sta sedela do večera.

Ko sta se vračala, je vpraševal Jovo:

»Leja?«

»Jovo!« je šepetala.

Ta večer sta sedela kakor otroka.

Don Pietro se je žalostno smehljaj.

Po večerji je odšla Leja v sobo. Vroče ji je bilo srce. Vzela je iz mizice zemljevid. Smehljaje je merila. Našla je. Zaznamovala je s piko. Tam je zapisala: Prvič! Prišla je papir na grudi in še dolgo je strmela v noč, odkoder so se razločno čuli udarci vesel.

Don Pietro pa je premišljeval: »Danes sta se poljubila. Angelj pa že dviga svoj meč, ker človeku ni dano živeti v paradizu. In vendar so trenutki v življenju, kadar so tam na morju pod zvezdami.«

Par dni nato je prišla mati po Lejo. Drugo leto se je vrnila z zarocenem.

Na samotni skali je posedal Jovo. V kopalnici sta Leja in zarocenec lovila ribe.

Z izgubljenim zemljevidom se je pozabilo ime otoka.

Don Pietro je vsak večer posedel z Lejino materjo in se z otožnim smehljajem spominjal svoje kraljice.

(svaz) slepčevskih društev. Poleg naštetih je še več drugih društev pod vodstvom videčih, ki skrbijo za slepe.

Ako še navedemo, da polagajo skoro na vseh zavodih za slepe veliko važnost na učenje mednarodnega esperantskega jezika, smo povedali v glavnih potezah vse.

Jos. Kobal.

Pretok krvi in njega pomen.

Ideja, kako izkrmavemo človeku rešiti življenje z dotokom tuje krvi, je že dokaj stara. Poskusi, ki so jih delali v prejšnjem stoletju s prenašanjem živalske in človeške krvi, so se morali ponesrečiti, ker takrat še niso poznali tistih bioloških zakonov, na katerih temelji moderna transfuzija krvi. Kri enega človeka se pač ne sklada vedno s krvjo drugega človeka. Bilo je treba dolgega in neumornega tihega dela v laboratoriju, predno smo dospeli tja, kjer se danes nahajamo.

Kri sestaja iz trdnih in iz tekočih snovi. Če pustimo kri nekaj časa v kaki posodi, se trdna in tekoča snov kmalu ločita. Težka krvna telesa padejo na dno, na vrhu pa plava lažja krvna tekočina. Kako se kri dveh bitij sklada, vidimo najlepše na sledečem vzgledu: če zmešamo v epruveti rdeča krvna telesa kake živali s krvno tekočino kakega človeka, se krvna telesa najprej medseboj zlepijo, potem pa se celo razkroje. Isto se zgodi, če vbrizgamo človeku živalsko kri v žile. Živalska krvna telesa se v človeški krvni tekočini strdijo in razkroje. Oboje pa vpliva na človeški organizem zelo škodljivo. S strjenjem krvi se utegejajo zamašiti važne žile, z razkrajanjem krvnih teles pa nastajajo strupene snovi. Zato se človeška kri z živalsko ne more nadomestiti. Pa tudi vsaka človeška kri se ne sklada s krvjo poljubnega človeka, ker tudi v njej se rdeča krvna telesa razkroje. To dejstvo je prvi ugotovil Dunajčan Landsteiner in ga nazval izohemolizmo. Po tem, kako se kri ljudi strjuje in razkroja, če jo med seboj pomešamo, ločimo štiri vrste ljudi. Kateri krvni skupini pripada kak človek, določimo v par minutah po metodi, ki jo je iznašel Američan Moss. Človek, ki pripada eni izmed grup 1, 2, 3, 4, ostane celo življenje v taisti grupi. Znanstveniki so ugotovili, da se more le kri gotovih grup medseboj mešati, če naj ne nastopi strjenje in razkroj.

Preden prenesemo kri z enega človeka na drugega, moramo torej dognati, kako se njuna kri sklada. Priporočati je, da si vsak človek dobro vtisne v spomin, v katero krvno skupino spada, da more v slučaju potrebe prikočiti sočloveku na pomoč. Med svetovno vojno je bil v ameriški armadi uveden običaj, da je vsak vojak dobil označko, v katero krvno skupino spada. Če je bil kak vojak težko ranjen in so se njegovi tovariši ponudili, da mu oddajo kri, so po označbi hitro našli primernega samaritana in krvna transfuzija se je mogla nemudoma izvršiti. Za zdravega človeka ne pomeni oddaja pol litra krvi in ali celo več nikake opasnosti, ker zdrav organizem kri hitro nadomesti. Nasprotno, dostikrat je puščenje krvi celo koristno.

Načinov, kako pretočiti kri s človeka na človeka, je dvoje. Pri prvem uporabimo aparat, ki ga je izumil Nemec Oehlcker. Tisti, ki kri oddaja in tisti, ki jo sprejema, ležeta drug poleg drugega in zdravnik pretoči kri skozi cevko v dva kanala, ki vodita v žile. Drugi način se imenuje po Američanu Percyju. Po tej metodi odvedemo oddano kri v parafiniran steklen bat in jo še gorko vlijemo pacientu v žile, pri čemer ne pride oba človeka v neosrednji dotik. Obe metodi sta se dobro obnesli.

S krvno transfuzijo dosežemo v bistvu sledeče: Človeka, ki je na tem, da izkrmavi, bodisi vsled kake poškodbe, bodisi vsled kake bolezni, je mogoče s prenosom primerne množice krvi rešiti smrti. Uspehi krvne transfuzije mejijo včasih naravnost na čudežnost. Pri krvnih boleznih, ki so v zvezi z veliko anemijo in pogostim krvavljenjem, je dostikrat mogoče doseči s transfuzijo krvjo izboljšanja bolnikovega stanja in celo popolno ozdravljenje. Pri mnogih boleznih pa vpliva transfuzija ugodno v tem smislu, da pridobi bolni organizem z dovedeno krvjo novih v vcepljeni krvi nahajajočih se beljakovin. Pri krvnih zastrupljenjih, ki so često združena s poginom rdečih krvnih teles, je transfuzija velikega pomena, ker nadomesti s svežo, življenja zmogljivo krvjo porušena krvna telesa in tako pospeši ozdravljenje.

O kemiji živcev

Naše stoletje je stoletje živcev. Vsi bolehamo na živčnih nedostatkih. Nervoznost je bolezen, lastna odraslim in otrokom. Zdravimo jo na vse mogoče načine, največkrat seveda brez uspeha, ker nam sodobno življenje pač onemogoča smotreno lečenje.

Da moremo proti tej bolezni uspešno nastopiti, si moramo biti najprej na jasnem, kaj so vzroki živcev, iz kakšnih kemičnih snovi se hranijo in v kakšnih kemičnih nalogih imajo v telesu. V splošnem definiramo pojme živcev z besedami: »Živci so srebrno-bele nitke, ki prepletajo naše telo in ga usposablajo, da čuti.« Predaleč bi prišli, ako bi hoteli govoriti o raznih živčnih sistemih: o cerebrospinalnem, ganglijskem, centripetalnem ali centrifugalnem sistemu. Izpogovorimo se pri besedi o kemiji živcev; o napačnem sosnavljanju, ki povzroča najtežje živčne bolezni, ki jih

lahko ozdravimo samo, ako preprečimo to poglavitno zlo, to je napačno sosnavljanje. Dva angleška zdravnika, Mott in Gall-berlin, sta se intenzivno bavila s tem vprašanjem in prišla do zanimivih rezultatov. Že davno sta opazovala, da spremlja splošno otrpjenost možganja, kakor jo opazujemo pri umobolnih, izrazita onemoglost možgan, v zvezi s kemično izpremembo možganske in mozgovne tekočine. Ta izprememba se pojavlja predvsem v kupljenju žolča (choleina), ki ga smatralo za razkrojni produkt zamašenih kemičnih spojin in se lahko nahajala tudi v krvi.

Sedaj so polkusi dovedli do novih rezultatov, namreč da se take bolezne izpremembe živčnega omrežja ne nahajajo le pri splošni ohromitvi umobolnega, temveč tudi pri raznih drugih živčnih boleznih, kakor pri vnetju živcev, povzročenem po alkohol, pri tajnostni azijski bolezni »beriberi« in pri različnih drugih boleznih, kjer je v krvi tudi žolč. Množino cholina v krvi dokažemo kemičnim potom in s pritisikom krvi. Ta ugotovitev je pri marsikateri bolezni zelo važna. Potem vivisekcije se je dognalo, da se množina cholina v živalski krvi tvori iz umetnih potom s tem, da živce razrežemo. Živci delujejo tri dni, nato pa postanejo neobčutljivi. Po preteku tega časa opazimo, da se pomnoži količina vode, a zmanjša količina fosforja; potem traja še par dni, da je razkroj popoln. Pri zelo močnih živcih je možno, da polagoma zopet ozdravijo in se vrnejo v prejšnjo kemično sestavo. Obolost živcev torej obstoji najbrž v tem, da se fosfor vsebuječa mast izpremeni v brezfosforno, ki jo organizem vsrka in ki končno pride v kri. Ta živčna obolost se prej pojavi na zunanjih kot na možganskih živcih. In tu je mesto, kjer je treba pričeti z vzpostavbo obolelega živčnega sistema, s sredstvi, ki povzročajo reakcijo in novo tvorbo.

Dopisi

KRIZE NA GORENJSKEM. Predpust je za nami. Raznovrstnih zabav je bilo polno. Skrbelo se je tudi za politično zabavo, ker imamo nekaj agitatorjev klerikalne stranke, ki se povsod postavljajo in radi govore o sami čisti SLS. Klerikalci so hoteli razcepiti gasilno društvo, pa se jim ni posrečilo. Društvo je soglasno obsodilo klerikalne zganjarje. Kako pa je v občinskih sejmah in kje se vrše? Pri glasovanju o stavljenih predlogih in pri sklepu sele je hrup in vpitje. Predlogi, ki niso klerikalcem po volji, se ne vpoštevajo. Naša troperesna detellica misli, da so pri nas sami pristaši SLS. Bomo že pokazali, da to ni res.

VRHNIKA. Minulo nedeljo je praznoval g. Jos. Lenarčič veleposelnik in industrialec iz Verda svoj 70-letnico. Ob tej priliki je vrhniški Sokol svojemu dobrotniku napravil serenado z bakljado, petjem in pozdravnim nagovorom g. Siferja. Slavljenec se je globoko ginja zahvalil za izrazne hvalaželosti ter pogostil pevce, kakor tudi naraščaj in navzoče člane in članice. Bil je lep večer, ki je dokazal, da narod ljubi in je hvaležen onim, ki v svojem dobrostanju ne pozabijo na potrebe ljudstva. Slavljenec in njegovi cenl. gospej soprog, kakor celi družini želimo vse najboljše, k temu ljubitelju; drugim pa pravimo s pesnikom: Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more to moč je storiti dolžan. Na mnoga leta! Zdravo!

IZ VINICE PRI ČRNOMLJU. Vinica je ob vsakem deževju, posebno pa v kopni zimi in spomladu odrezana od Črnomlja radi nerabne ceste. Potniki, ki se vozi po tej cesti, si misli, da se nahaja nekje tam v Slavoniji, kjer ne poznajo kamna in ne v kraški, kameniti Belokrajini. Cesta od Dragauša do Črnomlja je na nekaterih mestih zopet letos na pol metra globoko razorana. Zato ni čudno, ako je pred leti g. Z. kot minister z avtomobilom običal v blatu na ravni cesti. Letos bi mu še hujša predla. Namesto da se cesta na nekaterih mestih z debelim kamnom tlakuje, siplje cestni del bor v to blato prav drobno točlen, na pol preprtel peščen gramoz, ki čez zimo zopet razpade v blato. S tem, da se blato na blato vozi, ne bo cesta nikdar utrjena, kar se lahko opaža vsako pomlad. Tak mehek peščenjak spada kvečjemu na trdo tlakovano cesto in ne na mehko cesto brez tlaka. Svetujemo cestnemu odboru, da neobhodno potrebna mesta takoj sedaj tlakuje, namesto da jih z drobnim gramozom posipuje brez koristi. Prosimo sreskega po-glavarja, da zastavi vse svoje moči pri cestnem odboru, da ne bo tako brezmiselnost sipal naš denar v blatno brozgo brez vsake koristi.

KRŠKO. Maškerada, ki jo je priredil na pustni torek dramatični odsek, je v vsakem oziru uspeša. Maske so bile jako okusne in originalne. Najoriginalnejša skupina so bili madžarski falzifikatorji in videmski tiho-tapci. Pri tekmi mask je dobila prvo darilo gdč. Kriegerjeva, drugo gdč. Kerinova in tretje g. Hugo Rumpret. Darila so bila izvršna dela umetnikov gg. Stovička, Jiraka in Stuplovška, ki so skupno z zagrebškimi slikarskimi akademiki gg. Silkom, Globočnikom ter Kozejkom dvorano sijajno dekorirali ter jo izpremenili v pravo razstavo fantastičnih slik. Bodi jim na tem mestu izrečena najlepša zahvala za njihov trud. Tudi naš Joško se je s svojimi orkestrom sijajno odrezal. Dramatični odsek je začel takoj po pustnem ranjanju zopet z resnim delom, vsak večer se vsrlo pridno vaje za opereto tridejanko »Čevljar baron«, ki bo v soboto in v nedeljo dne 6. in 7. marca t. l. Za to sezono se obelato še »Relativnost«.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Ker bivši dekan na naše predloge in prošnje zaradi stare šole v bližini župnišča ni popolnoma nič upošteval, ponavljamo to prošnjo in prošnjo, naj g. župnik napravi v tem oziru red. Kakor znamo, je službo poslopie, ki se imenuje »stara šola«, za občinsko pisarno in stanovanje. Rajnemu g. kanoniku gotovo ni prišlo, da bi kdo v bližini župnišča stanoval ali sploh mimo hodil. Zato

je naperil proti občini tožbo, v kateri je trdil, da je poslopje cerkvena last in ne občinska. Ubogi farani so morali plačati večletne stroške za dolgo pravdo in občina, ki je menda ena največjih v Sloveniji, mora imeti svojo pisarno v tujih hišah. Dasiiravno je tudi v Šmarju velika stanovanjska kriza, je poslopje, ki je potrebno samo popravila, prazno in zapuščeno, prepuščeno vsem vremenskim neprilikam. Ali bi ne bilo umestno popraviti hišo in izročiti boljšim namenom? Ali pa podreti in iz materiala postaviti novo stanovanjsko poslopje? Proč s politično zagrizenostjo in na delo! Tukašnja graščina podira dreve v Ločnec in bo izvažala v velikanskih množinah železniške prage. V četrtek 17. februarja so otroci posestnika Verka na Mestinjem igranje se z vžigalicami zanetili ogenj. Pogorelo je gospodarsko poslopje. Ker je pihal močan veter, se je samo sreči in požrtvovalnosti gasilcev iz Šmarja zahvaliti, da se ogenj ni razširil. Na stanovanjski hiši v bližini so vsled vročine popokale vse šipe. V soboto dne 27. t. m. ob 8. zvečer in v nedeljo 28. t. m. ob pol 4. popoldne priredi Dramatični odsek Sokola v Šmarju veseloligro »Charlesovo teto«. Če se hočete zopet enkrat od srca nasmejati, pridite vsi od blizu in daleč. — Maškerada sokolskega društva 14. t. m. je uspeša nad vse sijajno. Šmarčan.

Iz demokratske stranke

Občni zbori krajevnih organizacij SDS v mariborski oblasti. V Zrečah pri Ko-njicah se je vršil občni zbor tamojšnje organizacije, ki šteje že nad 50 članov, dne 15. t. m. Za predsednika je bil izvoljen posestnik in lesni trgovec Ivan Varčnik, za tajnika posestnik Dušan Hus. — V Framu je bil občni zbor 18. januarja, za predsednika je bil ponovno izvoljen pos. Karol Černež. — V Pristavi se je vršil občni zbor dne 2. t. m. Na obnem zboru je pristopilo 7 novih članov. Za predsednika je bil zopet izvoljen pos. Alojzij Pavlič, za podpredsednika pos. Milan Čon, za tajnika Avgust Schönwetter, za blagajnika Josip Hodnik, za odbornike Janez Počivalšek, Janez Otorčec in Anton Zmaher. Organizacija je poslala tudi nekaj svojih članov v politično šolo v Celje. — V Gornjemgradu se je vršil občni zbor dne 20. t. m. Za predsednika je bil zopet izvoljen pos. Franc Podbrežnik, za podpredsednika dr. Stanko Sajovic, za tajnika Franc Kocbek. — Občni zbor kraj. org. v Sv. Barbari v Slov. goricah se vršil v nedeljo 28. t. m., istotako občni zbor k. o. v Grižah in v Zrkovcih pri Mariboru ter ustanovna občna zborna v Sv. Martinu pri Vurbergu in v Sv. Antonu v Slov. gor.

Pretekli teden se je vršilo pet občnih zborov krajevnih organizacij demok. stranke. V Sevnici se je vršil sestanek ob navzočnosti delegata iz centralne g. dr. Rapeta. Razpravljalo se je o podrobnih taktiki in delu stranke za doletni okoliš in odredilo, da se skladi redni občni zbor k. o. za 28. marca ob 8.30 dop.

V Srednji vasi v Bohinju je bil občni zbor k. o. SDS številno obiskan; za njim se je vršil ustanovni občni zbor SSDUnije. Občna zborna je prisostvoval g. delegat Fran Majcen.

V Vidmu pri Krškem se je vršil ustanovni občni zbor k. o. SDS, na kojem je poročal g. dr. Rape. Novo izvoljeni odbor obstoji iz sledečih mož: predsednik Nunčič Anton, posestnik; podpredsednik Mikolavčič Ivan, posestnik; tajnik Fran Voglar; blagajnik Jarc Stefan; prosvetar Aparnik Gojmar, odborniki: Mikolavčič Marko, posestnik; Han Anton, obrsbnik; Stancer Anton, cestni mojster, Podjed Karl, posestnik; Knapč Janko, uradnik v p.; Omahen Ivan, železničar; Novak Slavko, agrarni inženjer; Ivačič Franc, uradnik.

V Kotrdružu je bil občni zbor k. o. SDS združen s predavanji g. ravnatelja Šlajpaha o živinoreji. Gospod ravnatelj Jug pa je podal poročilo o političnem položaju. Oba predavatelja sta žela za svoja izvajanja dolgotrajno odobravanje.

V Zagorju ob Savi je na obnem zboru poročal g. dr. Rape. Poročevalec je izjavil imenom demokratske stranke, da bo storila vse za rešitev krize, v kateri se nahajajo radi nesocialneja postopanja Trboveljske družbe rudarji in je bila v to svrhu odposlana tudi primerna brojavka na g. narodnega poslanca dr. Gregor Zerjavo, da izvrši vse primerno korake v zaščito rudarjev.

Mladinska organizacija

V četrtek 18. t. m. se je vršil redni občni zbor »Edinosti« Ljubljana ter se je izvolil naslednji odbor: Predsednik Patik Anton, v odbor pa br. Rebolj, Videtič, Šimnovec Leop., Gjud M., Černe in Paškulin Emil. Preglednika računov: br. Mandelje in br. Da Damos. Imenom »Zveze« je pozdravil zborovanje br. R. Šimnovec. Novi odbor nam jamči, da bo kos svoji težki nalogi, ki jo ima izvesti. — Zdravo!

Tržič. V nedeljo 28. t. m. ob 14. uri pop. se vrši v prostorih g. Iv. Lončarja I. redni občni zbor »Edinosti«. Dnevni red običajen. Zbora se udeleži tudi delegat iz Ljubljane. Udeležba za vse obvezna. Dobrodošli tudi novi člani.

„Ljubljanski Zvon“ za mesec februar

»Ljubljanski Zvon« za mesec februar leži pred nami. Na uvodnem mestu govori skladatelj Anton Lajovic o umetnosti politiki, razmotrivač razmerje umetnika in umetništva do svojega naroda in obratno, razmerje naroda do tujih kultur in vprašanje umetnostne politike. Pisatelj Juš Kozak nadaljuje svoj roman »Santpeter«, pesnik Pavel Golla prispeva kuplet »Truba« durjeva izpoved. Dr. Nikolaj Preobraženski niza dalje zanimive slike »Nove Rusije«. To pot je na vrsti pisatelj Jakovljevič s črtico »V rojstnem kraju«. Cvetko Golar se oglašja s pristnim domačim glasom »V goricah«. Drica Alma Sodnikova pa piše o Vebrovem estetskem sistemu v luči tradicijskih estetskih teorij. Srečko Kosovel objavlja drobno skico »Ponižanje«. Dr. Fran Goršič govori o Dušanovem zakoniku v slovenščini. France Bevk nadaljuje svoj roman »Beg pred sencami«.

Književna poročila prinašajo oceno Ribičeve knjige »Zavratne pošasti« iz peresa doktorja Kalina, referat A. Debeljaka o slovenskem prevodu Boccaccijskega »Dekameron«, Debeljakovo kritiko knjižice Fridolina Zolne: Tokraj in onkraj Sotle ter Rudolfa Binterja razpravo o slovenskem debatnem ali komornem pismu v minulih 60. letih dobi. Vladimir Levstik govori o romanu Jovana Palikovića »Prograni«, J. Šega o »Pripovedkah« Iva Andrića, Vladimir Levstik o Krklečevem »Dostojevskem« in o prevodu Svetislava Stefanovića »Pesme nad pesmami« v srbiščini.

Kronika prinaša nekaj o spomeniku septemskim žrtvam ter informativen članek o kulturi in umetnosti v novi Rusiji.

Vsečina revije je zelo bogata in pestra. »Ljubljanski Zvon« toplo priporočamo. Revija se naroča pri Tiskovni Zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Če hočeš dobro kuhati

kupi najboljšo aluminijasto posodo le pri tržki Stanko Florjančič, trg. z železnico Ljubljana, Sv. Petra cesta. 56

Radio-telefonist

dobi stalno mesto pri podjetju v Ljubljani. — Reflektira se samo na prvovrstno moč. — Pismene ponudbe z referencami na upravo »Jutra« pod »Radio telefonist«.

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi Rajko Turk, carinski posrednik. Ljubljana, Masarykova cesta 9., nasproti carinarnice. Vse informacije brezplačno!

Javna zahvala.

Ob priliki obletnice moje težke operacije, ki jo je izvršil gospod primarijus profesor dr. Schleimer, ob asistenci gg. dr. Jenka in dr. Krajca, me rešil s tem gotovo smrti, se toplo zahvaljujem za zopet pridobljeno popolno zdravje.

Črmošnjice, 23. februarja 1926.

Ivan Matzelle.

Pisalno mizo

eventualno še kake druge pisarniške mobilije, dobro ohranjene iščem za takoj. — Pismene ponudbe pod »Pisarniško pohištvo« na upravo »Jutra«.

Prometni zavod za premog, d. d.

v LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpčava na debelo

inezemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporočamo posebno prebraviti češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15/1.

70a

»Jutrov« roman

LUCIFER

kočnega skakalca napeta vsebina, prijetna in fantastična sprevajanja od sveta do sveta, ki prinašajo navdušenemu čitatelju s presenečenjem vsak hip presenečenje, ki mu še niti razoberanje in komentiranje izopet presenečuje tako, da so čitatelji nestrno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je isel in se dobiva pri upravi »Jutra« v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice.

30lj zabavati Vas ne nore nabavati knjižat

Vseeno stane . . . 60 Din

Briljantna pa . . . 40 Din

